

amasetter Róbert
d a p e s t
Disztér 2. 11. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

HAR	
Románlábár	
Egész évre	850
Félévre	460
Negyedévre	240
Egy hónapra	85
Egy szára pályaudvaron	4 lej
Bukhat	
Egy hó	
Egy szá	150

38. SZÁMÚ SZÉKES, BUDAPESTI ÉS NYERDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón utca, 10.

Telefon: Szerkesztőség
Híradóhivatal — 977
Sz. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzették. Kéziratokat nem adjuk vissza.

1924 október 13 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 230. szám

5685. Tisri 15

Szukkot ünnepére

„Szukkot ünnepét rendezd magadnak hét napon át, mintán begyűjtöted gabonádat és szőlőd termését hazahoztad. És örülj ünnepednek te és fiad és leányod, szolgád és eszelé-leányod, örüljön a lévita és az idegen és az árva és az özvegy, akik kapuid mögött élnek.“

Igy parancsolja a szentírás a zsidók számára a szukkot ünnepének megtartását. Öröm és vigaság tanyájává kell avatni a házat, a festszter, a mindenkori ünnepévé, az idegerő is legyen a szukkot ünnepé, a cselédség és az árvák. Remény és kétség fözött várta a zsidó gazda a föld adását. A szegény is, aki a föld hozadékának tizedét kapja, a nincsetlen is, aki a mezén hagyott kalászokat szemezgeti. Hajnali felkelések, késő éjjeli nyugovóraterések, nehéz munka a nap égető tüzeiben, imák a természet urához, az előzte meg a szukkot vidám, örömtől duzzadó ünnepét. Az ellátottság, a munkától kiszarjadó önzet, az égtől kék vidámsága és a föld zöld reménye lópóztak az emberi szivekbe és örömujjongások szöktek ki zsidó lelkéből ezen az ünnepen. A talamból tudjuk, — a hagyomány itt örökölte meg feljegyzések formájában a régi palesztinai szukkot-ünnepet — hogy az k duzzadtak a felcsapó vigasságtól, de soha a mértéktelenségig fel nem hullámzóttak, mint a görög bacchanáliák, vagy a szomszéd népek áldozati ünnepségei. Mélyebb volt ez az ünnep, emberibb és istenibb, ahogy azt a Biblia szavai lerögzítik örök emlékeztül. „Mindenkori örvendjen, aki kapuid mögött él.“ Ez az ünnep az emberiség jegyében zajlott le, örömet a testvériség érzése megezentelte, az egymásért küzdés gondolata megtisztította. Ezért van ennek az ünnepnek a zsidó nép vándorlásában, történetének különös utjain mindig is aktuális jelentősége.

Szimbólum leit a Szentföldről való kizetetésünk után szukkot ünnepé. A szomeru-vig visszamélekezés szimbóluma arra az időre, amikor „mindenkori saját szőlője és saját fügefájának“ árnyékában pihenhetett ki földje megmivelésének fáradsalmait. Lettint a kor, amikor örömtűzek gyultak a zsidó hegyeken és zsidó dal szállt az ég felé. Idők zordsága új tartalmat öntött szukkot ünnepébe, új érzéseket, amelyek fájdalmasan rezegnek át a galutban megtépzott sziveken. A hontalanság jelképe leit a sátor, a vándorlás jelképe, szent intelem arra, hogy azért mégis, ha bolyongva is, magunkban eleszgetessük az összetartozandóság melegét, állítsuk magunk mellé és szeressük az idegent és az árvát és az özvegyet. Az ősi örömmek ezt az átfogó, ezt az emberies magvát magunkkal hoztuk bolygó életünkbe és más körülmények között me mégis megtart-hatjuk igaz jelentőségében szukkot ünnepét. Sátor adunk az emberszeretetnek, sátor adunk a zsidó kulturának, lemorzsolódó ősi erők ezért sohasem fogyathozhatik meg annyira, hogy újra ki ne sarjadhasson.

Most érkezünk el népi életünk olyan történeti fázisához, amikor régi fényében újra felloboghatnak a szukkoti örömtűzek. Ma még valóban sátorokban, az épülő Erec Jisrael zsidó parasztjainak sátorában bontakozik ki az az új élet, amelynek keretei között visszatér a bibliai vigasság, a tiszta és szentséges öröm Palesztina földjén. Ott már több, jóval több szukkot ünnepének jelentősége, mint minálunk. Nehéz vándorlások után, pogromok vérfelhőiből átjutva, éhezve és nélkülözve elérték az ígért földjét, amely azonban nem ígér nekik többet, mint a munkára való lehetőséget és a boldog tudatot, hogy ők a honalapítók. Haj-rai felkelések, késő éjjeli nyugovóraterések, nehéz munka a nap égető tüzeiben, ez előzi

meg a mai Palesztina embereit is szukkot ün-nepelésben. Még sátrakban éri őket az ünnep, áldozatkész munkájuk, az elhanyagolt földdel való viaskodásuk nem hozott még számukra znyit, hogy köből való házaikba térhessenek vissza, ha a szukkot ünnepségei lezajlottak.

És amikor mi ünnepelünk itt a szimbólikus sátorban, emlékezésünk szárnyain repülünk hcczájuk, mert ők immár a beteljeitűlés, mert az ő ünnepük az Irás ünnepé. És amikor ma-rekra fogjuk az eszrogot és lulav, gondoljunk rá-juk, gondoljunk Cionra, amely ismét épül és ahol ma már más lélekkel ünnepelünk ünnepünket.

Soha egy pillanatra ne feledjük, hogy a honépitők akaratá és lelkésége, zsidó szívós-sága és nemzeti érzete nélkül örökké vándor sátorlakók maradunk a szíjjelzördöttségben;

Bibescu herceg Jomkippur beszéde

Románia amerikai követe beszédét tartott a romániai zsidók newyorki zsinagógájában

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nem mindennapi eseményről számol be az alábbi newyorki távirat. Bibescu herceg, Románia amerikai követe Jomkippur napján megátogatta a romániai zsidók zsinagógáját és ott beszédét tartott. A herceg meg-csöfolta a romániai antiszemitizmusról elterjedt hamis híreket és biztositotta a jelenlévőket, hogy a román kormány nem fog törni semmi-féle antiszemita manifestációval.

Benyűntek őszinte örömmel tölt el a new-yorki hír, mert benne a kormány egyik kül-földi exponensének keszűletes és józandékú megnyilatkozását látjuk. Igaz szívűből óhaj-tjuk, hogy Bibescu beszéde megtegye jótékony hatását a külföld közvéleményében eredményesen járul-jon hozzá a Romániáról terjesztett hírek eloszlatásá-hoz. De ugyanolyan határozottsággal óhaj-tjuk, sőt követeljük, hogy a beszéd itt beföldön is megtegye jótékony hatását a kormány egy pillanatra se feledkezze meg arról, amit bizo-nyára az ő intencióinak megfelelően mondott

magunkra hagyatva, szívűnkben a hontalanság sivárságával. Ők a paraziti sátorlakók, az igény-telenek és dolgozók; ma még nekűnk dolgoz-nak, a mi jóvöltűnkért, a mi biztonságunkért. Hogy a galutban élők sziveiből tűzessék ki a sivárság. Ők vetítik felénk láthatatlan sugarak-ban a bizodalmat és reményt és e sugarakkal ölik ki belőlűnk a galut megalázottságát, félel-mét és nyugtalanságát.

A honépitők örömevel örülűnk és vidag-junk szukkot ünnepén. De emlékezzűnk ál-do-zatkészűségűkre és viszozozzuk azt a magunk áldozatkészűségűvel. Így kapcsolódjuk egymás-hoz, így örülűnk egymásnak a zsidó nép egé-sze, akik otthon az egyszerűség és nélkülözés igazi sátraiban és akik a világ négy táján szimbólikus sátrakban dicsérik az Urat.

Bibescu herceg Amerikában.

Az érdekes távirat, amelyet az összes buharesti lapok feltűnő helyen közölnek, így hangzik:

Newyork, október 11. Románia washingtoni követe, Bibescu Anton herceg, az első román-amerikai zsinagóga vendégeként a Jomkippur istentiszteleten mintegy háromezer főnyi zsidó hívő előtt beszédét tartott. Bibescu herceg híjelenatette, a román kormány szilárdan el van tőkélve arra, hogy nem fog eltűrni semmiféle antiszemita manifestációt és le fogja törni a konstantinápolyi és budapesti hazug táviratok nyomán keletkezett románellenes propagandát.

A zsinagóga ajtajában a templomból ki-szorult zaidók ezrei várták Bibescu herceget, akik a zsinagógában tett kijelentései miatt za-jos ovációban részesítették Románia követét. Az amerikai sajtó feltűnő helyen közli Bibescu szavait és igen kedvező kommentárokat fut hozzá.

Sulyos örökség vár Bratianu utódjára

Az „Adeverul“ cikke a liberális kormány jogutódjának feladatairól

(Bucuresti-Bukarest, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta a buharesti ellenzéki lapok sorozatos cikkeiben jósolgatják a kormány közel bukását. A kormány bukásá-sáról terjesztett híresztelésekkel kapcsolatban az „Adeverul“ mai számában érdekes cikket közöl, amelyben kifejté, hogy a legközelebbi kormány a jelenleg uralmon levőktől sulyos terheket kap örökségként.

Mostanában — írja a lap — az ellenzéki tábor politikai vezetéit leginkább az a káotikus helyzet foglalkoztatja, amelyet a bukófélben lévő liberális párt előbb-utóbb örökségként rájuk fog hagyni. A jelenlegi kormány utód-jára rendkívűl sulyos feladatok várnak. Az első napokban az új kormány azzal lesz el-foglalva, hogy

eloszlassa a kellemetlen atmoszférát külföldön,

ami a liberálisok ténykedései miatt ónatllya nehézedik rá az ország presztízseire.

Az új kormány legelső feladatai közé fog tartozni az adózási rendszer gyökeres reviziója és a Titulescu által megállapított normák-hoz való visszatérés, mert ennek a normának az alapján az adózási rendszer progresszív és proporcionális volt. A liberálisok eltérölték ezeket a normákat és a csekély jövedelmű pol-gárokat sulyos, a gazdagabbakat pedig könnyebb adókatagóriákkal terhelték meg.

Azután — folytatja az „Adeverul“ — az egyes társadalmi osztályoknak kell majd, hogy az új kormány igazságot osszon, akiknek egzisz-tenciális nyugalmát a liberális gaddalkodás fel-zavarta.

Revizió alá kell venni a földkisajátításokat.

Ez a revizió azonban igen nehéz lesz törvén-yes és igen veszedelmes lesz szociális szem-pontból. A liberálisok tíz és tízezer esetben elvették a házhelyet a leszerelt katonáktól, akik a fronton becsületesen harcoltak és fel-mentetteknek, meg dezertőröknek adták oda, akiket megtettek a föld teljesjogu tulajdono-sának, miután előbb jogtalan módon felmen-tették őket a kisajátítási összeg fizetése alól. De a liberálisok valószínűleg fel fogják bujto-gatni azokat, akik jogtalanul jutottak földhöz, valamint azokat is, akik jóhiszeműleg ültek be a jogtalanul kapott birtokokba. Így a falvakon könnyen megismétlődhettek az 1907. év esemé-nyel, azonban az akkori eseményeknek jogos alapja nélkül.

Az új kormánynak másik nehéz problé-mája lesz az iskolaépületek kérdése. A jelen-legi közoktatásügyi miniszter körülbelűl négy-ezer falu lakosságát vette rá arra, hogy adja-nak pénzt és anyagot iskolaépítési célokra. A falvak össze is gyűjtötték a szükséges pénzt és anyagot is. Egyes falvakban az iskolaépüle-

tek téglaváza már elkészült, más falvakban csak a fundamentumig jutottak el, míg a legtöbb helyen az építési anyagok használatlanul hevernek összegyűjtve. Az új kormány nem hagyhatja majd pusztulni ezeket a félig kész épületeket és anyagokat, de hogy az építkezéseket befejezhesse,

az államnak abnormis áldozatokat kell hoznia.

Sok gondot fog okozni a CFR. gyökeres reorganizálásának problémája is, az új kormánynak gyökeresen meg kell változtatni a

Jövő héten megkezdik a német kölcsön jegyzését

Sikeresen befejeződtek a londoni tárgyalások. A nacionalisták memoranduma a kormányválság megoldásáról

(Berlin, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német nemzeti memorandumot nyújtották át Marx kancellárnak, amelyben megteszik észrevételeiket a kormányválság megoldására.

London, október 11. A német kölcsöntárgyalások a tegnapi napon beaváztak. A Dawes-terv értelmében Németországnak nyújtandó kölcsön nyolcszázmillió aranymárkát biztosít Németország számára. A kölcsönt jegyzők európai és amerikai csoportokra oszlanak.

Az Amerikára eső százmillió dollárt a Morgan bankház vette át.

Az európai államok közül a jegyzés tekintetében elsősorban Anglia, ezenkívül Franciaország, Belgium, Olaszország, Svájc, Hollandia, Svédország és

Apósa meggyilkolásával vádolnak egy budapesti művészt

A vádlott felesége családi bosszút lát a vádban. Kiro marad Egyedi Artur vagyona? Lehet, hogy öngyilkosság történt

(Budapest, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes bűntény foglalkoztatja pár nap óta a budapesti rendőrséget. Egy Froleich nevű művészt azzal gyanúsítják a rendőrség, hogy apósát, Egyedi Artur gazdálkodót meggyilkolta. Froleich a napokban Egyedén járt apósánál, akitől hétfőn délután vált el. Keddre virradó éjjel Egyedi Artur furdoszobájának csapjára egy törülközővel felakasztva találták meg.

A gyanúsításba vett Froleich kihallgatását a budapesti rendőrség megkezdte. A kihallgatás alkalmával

Froleich erőiesen tiltakozott a gyilkossággal való gyanúsítás ellen.

Hangsúlyozta, hogy semmi oka sem lett volna megölnie apósát. Egyedén azért járt, hogy apósával gazdasági természetű dolgokat beszéljen meg, főleg a teigazdaságra vonatkozókat. Hétfőn délután beszéltek utoljára, amikor azzal váltak el, hogy másnap folytatják a megbeszéléseket. Mindaddig, míg Egyedit másnap reggel a furdoszobában felakasztva meg nem találták, ő nem beszélt apósával, akinek haláláról a legnagyobb megdöbbenéssel értesült. A tanúként kihallgatott Berezi Erzsébet szobalány a rendőrség előtt azt a vallomást tette,

Textilkereskedők figyelmébe!

Felszámolás miatt raktáron levő áruinkat két hétig minden elfogadható árrban ki-árusítjuk.

Sonnenfeld & Neufeld S.A.
Cluj, Str. Gen. Neculcea
2. szám. (Renner Palota)

vasut egész adminisztrációját s nagymértékben kell majd szaporítani a gördülőanyagokat. Legnagyobb problémája lesz az új kormány-nak a piac krízisének sürgős enyhítése.

Egy gond és feladat — fejeződik be a cikk — vár azokra az ellenzéki férfiakra, akik ma holnap a liberálisok jogutódaként kormányra fognak kerülni. Éppen ezért százszor is meg kell fontolják a rájuk váró feladatot, mielőtt annak elvégzésére vállalkoznak. De az idő ke-reks halad s már csak rövid idő kérdése, hogy hogy a terhes örökség akarva, nem akarva önmagától az ölkébe hull.

maga Németország jönnek számításba. A huszonöt évre szóló lejáratú kölcsön visszafizetése az eredeti tervzet értelmében kisorsolással, vagy visszavásárlással fog történni. Amerikában a visszafizetés öt-percetes felárral, Európában parin fogják eszközölni. A kölcsön kibocsátási árnyoma 92 arany-márka, hat percentes kamattal mellett. A jövő héten a kölcsön jegyzése mindenütt megkezdődik. A szerződés értelmében

a kölcsöntörlesztésre szolgáló kamat-szolgáltatási összegek minden jóvátételi fizetést megelőznek.

Amerikai pénzügyi körökben az a vélemény alakult ki, hogy a német kölcsönt tisztelesen tul fogják jegyezni, mert a jegyzés időpontja kedvező.

hogy amikor gazdája utasítására hálószobájába ment, az ágyát türesen találta.

A párnákon és a lepedőkön vérvomokat találtak.

Megrémülve felverte a személyzetet és hosszas keresés után a furdoszoba csapjára felakasztva találták meg gazdájukat. A szobalány azt is elmondta, hogy Egyedi leánya, aki a halál-estkor a kastélyban volt, azt az utasítást adta ki a cselédségnek, hogy a vérvomokról és az öngyilkosság körülményeiről senkinek se szólnak. Azt, hogy gyilkosság történt, először a faluban kezdték beszélni. A faluból kiszivárgó hírekkel értesült először a csornai rendőrség is Egyedi Artur haláláról. A csornai csendőrség a nyomozás érdekében egyelőre semmit sem közöl a nyilvánossággal.

A gyanúsított Froleich ügyvédje, Sándor László volt főkapitány utján a család nevében ben kérte a rendőrséget, hogy

sürgősen rendeljék el Egyedi Artur hullájának felboncolását,

mert a boncolás eredménye feltétlenül tisztázza Froleichot a vádak alól. A család arra kérte a rendőrséget, hogy a nyomozást budapesti detektívek folytassák le, miután a helyi hatóságokat a falusi szóbeszéd, valamint Egyedi Artur népszerűtlensége erősen befolyásolhatja.

Froleich felesége, született Egyedi Margit képtelenségnek tartja férje bűnösségét. Az öngyilkosság körülményeit azért titkolták el, hogy feleségét megkíméljék az izgalmtól. A rendőrség előtt a családtagok kihallgatásuk folyamán azt a vallomást tették, hogy

Egyedi idegbajos ember volt, akin többször dühöngési rohamok vettek erőt.

Legutóbb a nyáron, egy mentoni szállodában kezdett dühöngeni, amiért szállását fel is mondták.

Froleichné a budapesti lapok munkatársai előtt azt a kijelentést tette, hogy férje művészember, aki soha sem foglalkozott azzal a gondolattal, hogy Egyedi után örökség vár rá. Froleich nagyon jól tudta, hogy Egyedi Artur a birtokot unekának hagyta, gyermekeinek pedig csak a birtok használatát engedte át.

Anyagi okok tehát Froleichot nem vezethették

ily szörnyű tett elkövetésére. Az egész vádat Egyedi özvegyének és Maris nevű leányának tudja be, akik régi rosszakarói. Egyedi Arturt

a faluban senki sem szerette, már apjának, idősebb Egyedi Arturnak halálakor is terjesztettek rémesséket gyilkosságról, pedig az idősebb Egyedi Artur szívvelhűdéssel halt meg.

Egyedi Artur hullájának felboncolását holnap hajtja végre Kenyeres professzor törvényszéki orvosszakértő.

Kézrekerült vasuti fosztogató

Szervezett tolvajbanda tagját fogta el a kolozsvári rendőrség

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az utóbbi napokban nap-napután érkeznek a feljelentések a kolozsvári rendőrséghez, hogy ismeretlen tettesek a vasuton való le- és felszállásnál az utazó közönség idegességét kihasználják és a sok csomaggal utazó emberektől egy-egy kosarat, vagy készleteket ellopnak. A rendőrség a feljelentések alapján napok óta a lehető legerélyesebb nyomozást vezet. A vasutnál a vonatok érkezésénél és indulásánál detektívek figyelik az utasokat, de hasztalan, mert a titokzatos fosztogatóknak nem lehetett a nyomára akadni. A sikertelen nyomozás csak azt bírta megállapítani, hogy

az utiböröndöket szervezett tolvajbanda lopkodja,

mely az ellopott dolgokat vidéken értékesíti. Teguap azonban a nyomozó közegek hosszas megfigyelő munkája sikerrel járt. A reggeli személyvonat beérkezése után Orlescu rendőrkapitány, a vasuti rendőrség parancsnoka észrevette, hogy egy kopottas ruhába öltözött 37-38 év körüli férfi az egyik harmadosztályú kocsiból egy nagy utazókosarat emel le és a kiáraton keresztül elhagyja a vasut épületét. Orlescu kapitány, aki a vonat érkezése előtt is látta sétálni az ismeretlen férfit, nem fogott azonnal gyanút, mert azt hitte, hogy az ismeretlen valakit várt a vonattal és az birta meg őt a csomag leszállításával.

Később azonban Orlescu kapitányban felébredt a rendőr és önkéntlenül is követni kezdte az ismeretlen férfit, aki erőlködve cipelte magával a nehéz utazókosarat. Az ismeretlen a vasuttól a Munkácsi-utca felé vette útját, ahol

egy házkügrás mögött letette a nehéz kosarat és nyitogatni próbálta.

Ebben a pillanatban észkezett meg Orlescu kapitány is.

— Mit keres itt ezzel a kosárral? — kérdezte a kapitány.

— A kosár az enyém, — válaszolt az ismeretlen — azt tesszem vele, amit akarok. Különb, ha tudni akarja, elveszítettem a kulcsát és valamit ki szeretnék venni belőle. Azért, mert egyenruhát visel — szót indigulódva az ismeretlen — nem muszáj miudjárt tolvajt lánson a becsületes emberben is.

A kapitány azonban a cinikus válasz halatára még jobban gyanút fogott és felszóltotta az ismeretlent, hogy kövesse a vasuti rendőrségre. Ezalatt a vasuti rendőrségen egy vidéki kereskedő tett panaszt, hogy

leszállás közben valaki ellopta utazókosarat,

amelyben ötezer lej értékű különböző áru van. A vidéki kereskedő megpillantva az Orlescu kapitány által behozott ember kezében a kosarat, azonnal a sajtójára ismert benne és hogy szavainak jobban hitelt szerezzen, zsebszóló kivette a kosár kulcsait és felnyitotta.

A vasuti rendőrségen tisztán látták, hogy az ismeretlen a kosarat lopta és ezért letartóztatták. A jegyzőkönyv felvételénél hiderült, hogy Turós József szászfenesi illetőségű ember. Turós miután látta, hogy pörüljárt, kezdte a berugottat adni és

sehogysem akart emlékezni arra, hogyan került hozzá a kosár,

sőt egyáltalán hogyan került ő a vasuti rendőrség őrszobájába.

A vasuti rendőrségen az a vélemény alakult ki, hogy Turós József nemcsak alkalmi tolvaj, hanem tagja annak a bandának, amely napok óta fosztogatja az utasokat és amelyet hasztalan kerestt a kolozsvári rendőrség. Turós Józsefet teguap reggel magláncolva egy rendőr átkísérte a központi kapitányságra ahonnan kihallgatása után át fogják adni az ügyészségnek.

(Cluj tudósítójától.) A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

A vizmü pénzaid

Viz helyett vízmérő órákat kap Kolozsvár lakossága

A vízmű hibóvítése helyett újabb főülleges pénzátmozgatásokat préselnek ki a háztulajdonosoktól

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az impériumváltás óta Kolozsvár lakossága megkétségbeesett. A régi, szűkebb körzetekre szabott villanytelep és a vízművek természetesen nem tudják kielégíteni a város megnagyobbodott fogyasztási szükségletét és a súlyos adóterhek alatt nyugó városi polgárság érdeke már hónapok óta sürgősen követeli meg, hogy a villany- és vízműzárak radikális módon véget érjék: bővítsék ki a városnak ezt a két legfontosabb üzemét.

A városi tanács hónapokkal ezelőtt legalább elvben erre az álláspontra helyezkedett, de a terv gyakorlati keresztülvételét a pénzühiány megakasztotta. Amikor a villamos- és vízművek kibovítésére szükséges pénzösszeget nem sikerült előteremteni, a városi tanács fejtelegte állított logikával elhatározta, hogy víz helyett vízmérő órával fogja megajándékozni a város lakosságát. Ezt a két balkezes rendeletet már jórésben végre is hajtották és a külföldről rendelt ezeröttszáz vízmérő óra felszerelését már meg is kezdték.

A városi tanács valahogy úgy okoskodott, hogy ha pénzért fogja a vizet mérni, mindenki kevesebb vizet fog fogyasztani és így a vízhiány problémája önmagától megszűnik. Azzal azonban nem számolt a tanács, hogy az így, anyagi preszióval kikényszerített vízta-
karékoság elsősorban a köztisztaság és a közegészség érdekét fogja sérteni, hiszen a vízfogyasztás csökkénterése éppen a tisztálkodásra — mosásra, mosdásra — esik és az erre szükség-
sége vizet nem lehet „leszórni”.

De ettől eltekintve, a vízórák felszerelése az eljövendő viszalyok és hézi perpatvarok egész légióját hordja a mélében. A vízórá árát és felszerelési díját — háromezeröttszáz lejt — a házigazdának kell befizetniük. A legtöbb házigazda nem lakik a saját házában és így, minthogy a házbérek smuggy sem hajtának sok jövedelmet, egyáltalában nem hajlandók saját zsebükből viselni ezt a horribilis költséget. Viszont a lakók sem hajlandók befizetni az összeget, minthogy a törvény a házigazdákat kötelezi arra. Így lesz majd idővel a kolozsvári járásbíróság a vízórápercek légiójának színtere és addig, míg a perek jobbra vagy balra eldőlnék, a város a ki nem fizetett órák miatt el fogja zárni a vizet. Ha a lakók mégis akarják fogadni inni, mosni és mosakodni, akkor majd megfizethetik saját zsebükből a 3500 lejt.

Öt, ahol sok a lakó, minden hónap elsőjén valóságos csaták fognak lejátszódni, mint-hogy egy házban csak egy vízóra lesz, a vízóra az egész ház közös fogyasztását mérli fel s így egész természetesen, hogy amikor a vízdíj igazságos elosztására kerül a sor, hajba fognak kapni a lakók azon, hogy ki fizessen többet, illetőleg kevesebbet.

Ezenfelül van a vízóra-felszerelésnek még egy óriási hibája is. Kolozsváron több mint nyolcezer vízvezetékkel ellátott ház van, vízóra azonban mindössze ezeröttszáz van. Így hatszzeröttszáz privilegizált ház lesz, amelynek gazdája nem köteles megfizetni a 3500 lejt és amelynek lakói nem kötelesek csppenként fizetni a vizet. Könnyen elképzelhető, hogy a vízórák elosztásánál ilyenformán némi visszaélések is történhetnek.

Ha azonban a városi tanács a vízórárendelet helyett csuzát és papirt vett volna a kezébe, akkor a következőket állapíthatta volna meg: Ezeröttszáz vízóra ára és felszerelési díja, darabonként 3500 lejtel számítva, több mint ötmillió lejt. Kolozsváron öt nagyvállalat víztornyot épített, hogy így biztosítsa vízszükségletét. Egy egy ilyen víztorony körülbelül nyolce-száz ezer lejbe került. Ezt az összeget az ipari vállalatok szívesen becsúszták volna a városi tanács rendelkezésére, ha a város garantálta volna vízszükségletüket. Az öt víztorony négy-millió lejt. Négy-millió meg öt-millió (a vízórák költsége) sz kilenc-millió. Ebből az összegből már meg lehetett volna kezdeni a vízművek reorganizálását, csak-hogy akkor nem kerestek volna a vízórák szállítói.

Megindult az angol válasziási küzdelem

Husz női ellenjelöltje van Lloyd Georgenak. Macdonald leánya is résztvesz a kampányban

(London, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A királyi dekrétum alapján az egész országban megindult a válasziási kampány. A kormány ma hivatalos felhívást tett közzé, melyben közli a választókkel, hogy a küzdelem megindult és mindenki öljen törvényadta jogával. Macdonald miniszterelnök már megkezdte válasziási körútját. A miniszter autón járja be kerületeit. Meglátogatja az összes ipari üzemeket. Elsősorban valószínűleg Glasgow-ban és Walesben vesz részt személyesen a választói négygyűléseken és hatalmas beszédeket fog tartani az ipari munkásságnak.

Természetesen az ellenzéki pártok sem maradnak tétlenül. A konzervatív és a liberális párt vezetői is megkezdtek propagandájukat. Baldwin volt miniszterelnök Szótországban, Lloyd George pedig Anglia nagyobb városaiban és Walesben tart agitációs körutakat. A Reuter-ügynökség jelentése szerint Macdonald miniszterelnök fia is jelölteti magát munkáspárti programmal. De mert az újabb Macdonald október végéig távol lesz Angliától, helyette nővére Izabella vezeti a válasziási kampányt. Lloyd George kerületében körülbelül husz női munkáspárti ellenjelölttel áll szemben.

Sulyos konfliktus Anglia és Törökország között

Nagy csapatösszevonások az iraki fronton. Válságos helyzetben vannak a brit csapatok

(London, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az iraki kérdés kezd elmérsesedni Törökország egyre agresszívobb magatartása miatt. Mint ismeretes, a népszövetség genfi ülésén Parmoor lord angol delegátus azt a javaslatot tette, hogy semleges nemzetközi bizottság szálljon ki a helyszínrre s úgy rendezze a vitás határkérdést. Izmed-bej elcsinte tiltakozott a kérdés ilyen megoldása ellen, de végül mégis elfogadta az angol indítványt. Törökország azonban ugylátszik

lök egyre erősödni. A török kormány látzólagos kísérletei, melyek állítólag a status quo ante viszszaállítására irányultak, sikertelenek maradtak. Az angol lapok

éles hangon támadják az angorai kormányt

az iraki kérdésben tanusított magatartása miatt. Ázzal védőlják Törökországot, hogy egyenesen megtámadja a sévresi békeszerződés erre vonatkozó részét, mert konstatalható, hogy nagy csapatösszevonások történnek Irakban, ahol tudvalevőleg a népszövetségtől kapott mandátum alapján Anglia örködik a rend fölött.

Különösen erőyes hangon ír az iraki kérdéscről a „Times”. A lap szerint igaz, hogy a brit kormányt számos bel és külpolitikai probléma foglalkoztatja, de gondja lesz ezekben arra, hogy Anglia távolkeleti érdekeit is megfelelően védelmezze. Figyelmezteti a török kormányt, hogy magatartásával összeütközésbe kerül a békeszerződésekkel.

Hétfőn lesz a Balanescu-ügy főfárgyalása Szatmáron

Ki segített átcsempészni Halminal félmillió értékű valutát? Rendőrtisztek harca egy határállomás miatt

(Satumare-Szatmár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Régi, alapvető sérelme a tisztviselői karnak, hogy a liberális kormány az előleptetéséket, áthelyezéseket öletszerűen és minden előzetes informálódás nélkül, többnyire politikai érdeknek figyelembevételével intézi. Az ilyen esetekből nemcsak rengeteg panasz szokott támadni, hanem sulyos konfliktusok is az érdekelt felek között. Jellemző példa erre az az incidens, ami a határmenti Halminal történt még tavaly júliusban és amelynek most lesz a törvényszéki főfárgyalása.

Tavaly nyáron, 1923 júliusában egy ismeretlen ur állított be a halmi rendőrfőnökség irodájába. Elmondotta, hogy Nicolae Balanescu a neve, kapitány a hadseregben, ugyancsak felmutatta a belügyminisztérium rendelkezését, amely

utasítja, hogy a rendőrfőnöki hivatalt azonnal vegye át

Simion Munteannól, aki majdnem három évet töltött el közmegelegedésre a városi közrendészet élén. Munteanu szó nélkül tett eleget a felsőbb helyről kapott parancsnak, utóán Bukarestbe utazott, hogy elmondításának okát megtudja, egyben visszahelyezését kérje. Ez ugyan nem sikerült neki, hanem kivetették Borsra a határrendőrséghez. Munteanu hivatalársai azonban nem nyugodtak bele, hogy főnöküket minden ok nélkül áthelyezték. Emiatt igen sok és kellemetlen

incidens támadt Balanescu és rendőrtisztjei között.

De népszerűtlenné tette magát Balanescu a közönség körében is azzal, hogy máról holnapra beszüntette a határátlépési igazolványok kiadását. Csakhamar híre ment ugyanis, hogy jó pénzért még olyanok is kapnak átlépési igazolványt, akik a román cseh határtól 15 kilométernél nagyobb távolságra laknak, habár vadidegenek Halmiban. A közönség állandó panaszai és feljelentései eredménytelenek maradtak,

az elégtellen tisztviselőket pedig elhelyezték,

így például D. Selegian és Cipeigan detektívek a szatmári rendőrséghez kerültek.

Annál ellenségesebb szemmel kísérték figyelemmel az állásukban még megmaradt tisztviselők Balanescu rendőrfőnök működését. Danila Muresan komisszárnak sikerült a cseh vonaton letartóztatni

egy kereskedőt, akínál a motoráskor félmillió le értékű idegen valutát talált. A kereskedő védekezéséből kifuresannak az a gyanuja támadt, hogy a csempészés Balanescu segítségével történt. Feljelentésére

a belügyminisztérium Balanescut felfüggesztette állásától,

a különböző visszaélések hiderítésére pedig a szatmári helyettes sziguraszféraoktó: küldte ki a kormány inspektori minőségben. A vizgálat során igen sok tanút hallgattak ki, akik terhelően vallottak Balanescu ellen. A rendőrfőnöki állást ideiglenesen Constantiu Poliu brailai elsőosztályú kapitánnyal töltették be, akit 1924 januárjában Simion Munteanu váltott fel.

A szatmári törvényezők már több ízben kitűzte a tárgyalást a Balanescu-ügyben, de mindig el kellett napolni, mert a tanúk nem jelentek meg. Közben mintegy

három hónappal ezelőtt Balanescu visszakerült Halmiba

s azóta szabályszerűen vezeti hivatalát Munteanuval és a többi tisztviselővel egyetértésben, viszont Muresan komisszár Kolozsvárra helyeztette el magát, Ciprianu Cherebeftiu komisszár pedig lemondott, hogy a főfárgyaláson szabadon tehessenek vallomást. Az új főfárgyalást október 13-ra, hétfőre tűzték ki, de mert a halmi tanúk egy része esidő, akik az ünnep miatt nem utazhatnak, Szatmárra, bizonyosan el fogják halasztani habár a tanúk erre vonatkozó kéréséről még nem történt döntés.

— Beszterce mellett meggyilkolták egy ploesti cég emberét. Szerdán reggel Szamosfalva határában három lovat és egy szekert tartóztatott fel a szamosfalvi cserőrség. A szekér elő fogott lovak gazda nélkül rohantak az országúton. A lovak sörényébe fonva egy cédulát találtak, amelyben ismeretlen gyilkosok bejelentették, hogy a szekér kocsisát meggyilkolták és a nála talált 156 lejt elrattolták. A vizgálat megállapította, hogy a gyilkosság Beszterce mellett történt, ahol a kocsi hulláját a cserőrség meg is találta, a gyilkosok pedig Szamosfalvára hajtották a lovakat, hogy a hatóságokat félrevezessék. A mai nap jelentkezett a hatóságoknál a ploesti Hacker és Avram borke-reskedő cég megbízottja, aki az elfogott lovakban a cég lovaira ismert, amelyeket Klein Salavon nevű kocsiuk kíséretében küldtek Erdélybe.

Helvénégymillió svájci frankért pörlik az államot a kolozsvári táblán

A megyesi és alsófehérmegyei földgázművek záralátételének bonyodalmái

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ítélőtábla polgári tanácsa tegnap egy minden ízében szenzációs pör tárgyalását kezdte meg. A pör, amely fantasztikus összegeket érő értékekért folyik, minden vonatkozásban messze felülemelkedik az ítélőtábla tanácsa előtt naponként előforduló pörökön. Nemesak az teszi nagyhorderejűvé és jogászai szempontból is érdekessé, hogy felperesként az állam, alperesként pedig két külföldi iparvállalat: az U. E. G. (Ungarische Erdgas Gesellschaft Budapest) és a svájci „Apis“ szerepel, hanem legfőképpen, az, hogy a táblának a trianoni, st.-germaini békeszerződések és a román törvények egybevetésével kell ítéletet mondania. A pör előzményei egyébként a következők:

Zár alá veszik az U. E. G. vagyont

1921. év szeptemberében a békeszerződések alapján a román állam elrendelte az U. E. G. vállalat vagyonának zár alá vételét, minthogy a vállalat részvényeinek és kötvényeinek többsége — nagyvenhétezerből huszonegyezer — német kezében volt. A vállalat vagyona Medgyes környékén és Alsó-Fehérmegyében lévő földgáz kihasználására épült ipari telepekből és felszerelésekből áll. A zár alá vett vagyon gondnokul Motes mérnököt nevezték ki. A zár alá vétel ellen a vállalat felelősséggel élt, a felelősséget azonban még nem tárgyalta a bíróság.

Amikor 1923 július 23-án a volt ellenséges államok alattvalói vagyonának likvidálásáról szóló törvényt megszavazták, a gyulafehérvári törvényszék elnöke a vállalat vagyonának — amelynek értékét a kinevezett szakértők hetvennégy millió svájci frankra becsülték — likvidálását rendelte el. Ez ellen a rendelkezés ellen a vállalat kifogással élt és minthogy az ilyen kifogás az eljárás felfüggesztését vonja maga után, a likvidálást nem lehetett végrehajtani. Az U. E. G. a benyújtott pergátuló kifogásában arra hivatkozott, hogy a vállalatnak már egyetlen részvénye sincs német kezében, mert 1918 október 23-án, tehát még a háború vége előtt egy tranzakció folytán svájci érdekeltség kezébe került ez a vagyon.

Német vagy svájci vagyon

Eznek igazolására csatolták Sümegi budapesti közjegyző nyilatkozatát, amelyből kiderül, hogy 1918. október 23-án a huszonegyezer német kezében lévő részvényt *helvénégymillió svájci frankért a zürichi Apis részvénytársaság megvásárolta*. A gyulafehérvári törvényszék ezt az indoklást nem fogadta el és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a részvények átírása csak fiktiiv volt és pusztán azért történt, hogy a német javakat mentesítse az elkobozás alól. Ezt a feltételezt a törvényszék arra alapította, hogy az Apis részvénytársaság nincs abban a helyzetben, hogy egy ilyen nagyösszegű tranzakciót lebonyolítson, mert egész alaptőkéje mindössze hatszáz ezer svájci frank.

Vásároljon

őszi és téli
férfi-szöveteket

mélyen leszállított árban a

**Postăvărie Engleză
Israel Glück**

szövetárúházában, Cluj, Calea
Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 5.

A gyulafehérvári törvényszéknek ez ellen az U. E. G. és az Apis újabb felelősséggel élték. Az újabb felelősséggel az U. E. G. a zár feloldását, az Apis pedig hetvennégy millió svájci frank megtérítését kérte. Az Apis egyébként egyidejűleg a román állam ellen a párisi döntőbíró-ságnál is pert indított.

A kolozsvári tárgyalás

A felelősségi tárgyalást tegnap délelőtt nyitotta meg Pop Victor tanácselnök. Az államot Tanasescu főügyész helyettes, a pénzügyminisztériumot Ciordaria kincstári ügyész, a kereskedelmi és ipariügyi minisztériumot Gorota ügyész képviselte. Az U. E. G. és az Apis nevében dr. Pordea ügyvéd jelent meg.

Pordea dr. kétórás beszédében főleg arra hivatkozott, hogy „litis pendentis“ esete forog fenn,

Fontos módosítások a vámtarifában

(Bucuresti-Bukarest, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztérium jóváhagyta a legfőbb vámbizottság által javaslatba hozott kiviteli tarifamódosításokat. Az új exportilletékek a következők: Főzélékonzerv 1 lej, fehér gyapjúfonal (cigája, merinói és spanyol) 25 lej, ugyanezekből fésült gyapjú 30 lej, szurcna- és barsana-gyapjú fésült 20 lej, ugyanebből való fonal 15 lej, hajból készült tárgyak 0.50 lej, kukoricsolaj 0.50 lej, papirkonfekciók 1 lej kilogrammonként, mezőgazdasági gépek fából és vasból (kukoricamorzsoló, tisztítóköszülék, trier) 500 lej vagyonként, kisebb fatárgyak 5 lej mázsánként, koscsik 500 lej, szekerek 200 lej, teherautók,

Újabb nagyarányú sikkasztás a kolozsvári ügyvezetőségénél

Jianu Mihail napidíjas megismételte a Condescu-panamát. Hamis könyvelés és hamis nyugták. Valószínűleg többszáz ezer lej a CFR. kára

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig fejeződött be a CFR. kolozsvári ügyvezetőségénél a Condescu által elkövetett milliós sikkasztás ügyében a vizsgálat, a mai napon újabb nagyarányú sikkasztást fedeztek fel az itteni ügyvezetőségénél. A sikkasztást csak ma reggel fedezték fel és így még hozzátételre sem lehet tudni az elsikkasztott összeg nagyságát. Az újabb sikkasztás részleteiről alábbi tudósításunk számol be:

Jianu nagyobb prémiumot kap

A CFR. jogügyi osztályánál mint fiatal napidíjas tisztviselő volt alkalmazásban Jianu Mihail. A fiatal tisztviselő egyike volt az irodában alkalmazottak között a legszorgalmasabbaknak és minden igyekezete odairányult, hogy főnöke bizalmát és jóindulatát kiérdemlje. Jianu ezen igyekezetével elérte a kívánt eredményt, mert főnöke mint a legszorgalmasabb és legmegbízhatóbb tisztviselőt emlegették és a szokásos havi prémium kiutalásánál a hivatal főnöke, aki egy-két lelkiismeretes tisztviselőt szokott felterjeszteni magasabb prámiumra, sohasem felejtkezett el a jogügyi osztály fiatal tisztviselőjéről, Jianuról sem.

Napidíjas bizalmi állásban

Jianu annyira bírta főnökei bizalmát, hogy azok valószínűleg bizalmi állással bízták meg. A fiatal tisztviselő volt megbízva, hogy a jogügyi osztály személyzetének a fizetését elszámolja és a pénztárnál felvegye. Ugyancsak az ő hatáskörébe tartozott a kiszállási költségek kiutalása és elszámolása is.

Jianu két nappal ezelőtt a hivatal főnökétől két napi szabadságot kért, hogy Temesváron lakó szüleit meglátogathassa. A hivatal főnöke készségesen teljesítette a lelkiismeretes fiatal tisztviselő kérését és így Jianu két nappal ezelőtt elutazott Kolozsvárról.

A fatális véletlen

Ma délelőtt azután egy véletlen lerántotta a lelkiismeretes hivatalnok machinációjáról a leplet. Egy véletlen folytán a jogügyi osztály főnöke kezébe került egy, a pályára kiállított kiszállási hivatal, amelynek megtörésére a főnök egyáltalában nem emlékezett. A hivatalfőnök azonnal

a romániai bíróságnak nincs joga ebbe a kérdésbe beavatkozni, mert a jóvátételi bizottság már foglalkozott ezzel az ügyvel. Pordea ügyvéd adatait egyébként hiteles okiratokkal igazolta.

Pordea beszéde után Tanasescu főügyész helyettes kérte a felelősség elutasítását, mert úgy a kormány, mint a végrehajtó közegek helyesen jártak el akkor, amikor az alperesek vagyont zár alá vették. A vagyon ugyanis német állam-polgárok tulajdona és az átutalás csak fiktiiv volt.

Október 17-én lesz ítélet

A főügyész beszéde után az állam képviselői kérték a bíróságot, ne vegye tekintetbe Pordea által beterjesztett okiratokat, mert azokat a gyulafehérvári törvényezék előtt kellett volna bemutatni. A bíróság ennek a kéresemre eleget is tett. Ezután a bíróság tanácskozásra vonult vissza és rövid megbeszélés után közölték a felekkel, hogy az ítéletet október 17-én fogják kihirdetni.

A szenzációs pör kimenetelére Erdély jogász és közgazdasági körei érthető érdeklődéssel tekintenek.

autósztrénák és autóbuszok 1000 lej darabonként, napraforgómag hánva 60 000 lej vagyonként, kőmész termékek 5 lej mázsánként, borotváló por 1 lej kilogrammonként. A hánvott napraforgómag kiviteli díja erős valutában, devizában, vagy pedig annak az országának a pénznemében fizetendő, ahová a küldemény szól. Az erre vonatkozó devizaengedélyt a pénzügyminiszter adja meg. Mindezek a cikkek mentesek a kétszázalékos kommissió díj alól.

Hétfőn délután a legfőbb gazdasági tanács ülését tart Constantinescu miniszter elnöklésével. Az ülésen revízió alá vesznek több exportvámot, köztük a petróleumtermékek vámját is.

gyanút fogott és az esetet jelentette fölöttesének, egyúttal a jelenleg Kolozsváron tartózkodó Ciriteanu bukaresti vasúttisztviselőnek is, akinek személyes vezetése mellett megkezdte az azonnali vizsgálatot.

Megindul a vizsgálat

A gyors vizsgálat meglepő eredménnyel végződött, mert a fizetési, valamint a kiutalási elszámolások között nagyon sok hamis tétel szerepel. A vizsgálat alkalmával hat hónapra visszamenőleg átnézték az elszámolásokat és számtalan olyan kiszállási tételt találtak, amely a valóságban nem történt meg.

A vizsgálat megállapította, hogy Jianu Mihail a fizetési listákba hamis tételeket szerepeltetett és nem létező ügyvelek neveire, valamint a hivatal főnöke és al főnöke neveire kiszállási díjakat utalt ki és vett fel.

Eddig ötven ezer lej a hiány

Az eddigi vizsgálat szerint Jianu Mihail főnökei jóhiszeműségét és bizalmát kihasználva ötven ezer lejjel károsította meg a vasutat, de ez az összeg a további vizsgálat alkalmával előreláthatólag növekedni fog és könnyen lehetséges, hogy az ötven ezer lej száza, esetleg több száz ezer lejre fog rugni.

Az újabb sikkasztás felfedezéséről értesítették a rendőrséget is, s honnan a legnagyobb titokban bevezették a nyomozást. A rendőrség előtt Jianu elutazása nagyon gyanús, mert ma járt volna le a két napos szabadság, de a sikkasztó hivatalnok még nem érkezett vissza és ezért feltételezhető, hogy feltá a leleplezésétől és a szökést már jóelőre előkészítette és a két napos szabadság csak ürügy volt, hogy könnyebben megszökhesen a városból. Valószínű, hogy a kolozsvári rendőrség azonnal intézkedett az ügyben, ha a sikkasztó még Temesváron tartózkodik, úgy az ottani rendőrség tartóztatása le és rendőri fedezet mellett kísértesse vissza Kolozsvárra.

Deák Ferencc-utca 12.

Centrala Textilor Textilközpont

férfi és női gyapjuszövetek. Bélésárnk.
Lloyd 2899

Az Uj Kelet az napilapja Szerkesztők: dr. Jelels szerkesztő Az Uj Kelet elnök Jelels szerkesztő Belföldi árak félre 4

— Az Uj beeső Szukh reggel jeleni

— Wirth békemissziój zsidó publicist Wirth volt né

ben, amikor a lár annakidej beszégetést m vele addig a

nem lesznek korbácsolására kancellár nyil

„Moment“-be Ma magam a kormányom se

azonban nem gal szemben v gyűlödvé, ho

most kezdődő végezhetne. A van szükségű

békére, és snt baráti összekö a legalkalmas

érdektik a bét összeköttetési nagy szellem

aggyvélem, ho vannak hivaty vásére. Valen hivatala a né

sában. Valémé és eredményei

— Nem tisztviselő. fővárosi lap

tisztviselők i kot fognak k a tisztviselők

ügyminiszter közzé, amely ket a híreket

más, realis m tési kérdést

— A diá Mota és Viad Kolozsvárra a

diákvezérek. A hogy tisztelet

a pályaudvar tóságok hozzá a manifestác

ják a város r esolatban a r deletet adta

város rendőrp gyülembévét nagyközönségi

milyen demon diákok manife letet nem fog

adva a hadbi szász a rende

— Hatál vasgyárban. robbanás tört Testvérek gép

hét órákor tö munkájukhoz két tanuló s

Lloyd 2047

Arany Ezüst

Órák

legszébb kivitelben legújabb nyosabban

Ajándék- és díszmütagyak dús választékban.

Fenyő és Braunfeld.

Királyi udvari szállítók

világvárosi ékszerüzletében kaphatók.
Cluj, Piața Unirei No. 15.

Telefon interurbán: 643.

Figyelem! Figyelem!

Az összes gyapju-szövetek

mélyen leszállított árakban lesznek árusítva

acipőkkel egyetemben

Au Printemps

cégnél, Cluj, Str. Memorandului (v. Unió-utca) 11. szám

Legjobb harisnya

kapható Sándor Teaváráknál Cluj, Ca ea Regele Ferdinand [v. Wesselényi-u.] 13. Nagy választékban érkeztek jumper selymek, háncsok, smirna és perzsa fonalak. **Legjobb bevásárlási farrás.** Sirocco 84

HASZNALJON CSAK

"DURA"

ELEMEKET!

MILKA SUCHARD

TISZTAN ALPESI TE, KAKAO ÉS CUKOR.

Legjobb férfiszövetek

Schwarz Jenő utódánál
Cluj, Strada Regina Maria No 14.

KÖZGAZDASÁG

Erélyes akció készül az egyenesadó-törvény sérelmes intézkedései ellen

A CFR. nem fizet hitelezőnek, ha azok nem mutatnak fel adóbizonysítót. A vámhivataloknál is tarthatatlan a helyzet

(Cluj-Kolozsvár, október 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már többször rámutatott arra a súlyos visszaesésre, melyet az egyenesadók behajtásáról szóló törvényjavaslat végrehajtási utasításának újabb szigorúvá vált alkalmazása okoz. A végrehajtási utasítás ugyanis kimondja, hogy a magánüzemekkel hivatalos viszonylatba kerülő hatóságoknak joguk van az illető személyektől adóbizonysítót követelni, annak bizonyítására, hogy egyenesadóikat kifizették. Ez a rendelkezés az erdélyi adómorálban nevelt kereskedőket és iparosokat annál is inkább sújta, mert az államnak tevényt munkálatait, illetve szállítások esetén az állampénztárak letétbe helyezhetik az illető iparos, vagy kereskedő pénzét, ha az nem tud adóbizonysítót felmutatni. Az erdélyi gazdasági és ipari körök már a rendelet megjelenése idején tiltakozásukat jelentették be a rendelet fenti értelmű rendelkezése ellen, rámutatva arra, hogy ez a szakasz csak arra alkalmas, hogy a legnagyobb zavarokat és konfliktusokat idézze fel.

Mintán azonban a rendelet szigorú értelemben vett végrehajtása nem történt meg, a rendelkezés nagyobb zavarokat eddig nem okozott. Annál lecsúszott, hogy a pénzügyminiszter most érvényesít...

A fapiac helyzete az utódállamokban. Ausztriában kezd normalizálódni a piac, a kereslet époly élénk, mint a kínálat. Az eladók azt várják, hogy a nemzetgazdasági krízis miatt a helyzet még jobban javulni fog és ezért aránylag magas árakat kérnek, amiket a pénzügyi miatt a kereskedők alig tudnak megadni és főleg csak harmadostályú árut keresnek. Csehszlovákiában kedvező a helyzet, mert a magas szállítási tarifák miatt csak nyomott árak mellett lehet a nyugati államokban exportálni. A kormányznak azt a tervét, hogy a bincstári erdőségeket kommercializálja, a piac némi nyugtalansággal fogadta. Egyes helyeken hőmozgalom és munkássztrájk rehozati meg az olcsó termelést és így már csak gömbölyben tud a cseh piac konkurrálni a nemzetközi piacon. Magyarországon megélénkült a kereslet fűrészfűrészben és tűzfűrészben. A nekéz helyzetre való tekintettel a fahereskedelem intervencióra készül a kormánytól, hogy a jegybank megfelelő hitelt nyújtson a fatermelőknek. Jugoszláviában az utóbbi időben fenálló kedvező exportviszonyok után várattalanul visszaesés állott be, mert a dinár erős emelkedése megnehezíti a hivatelt. Az árak még nem javultak fel a valuta emelkedésének megfelelően.

A nagy berlini vállalatok eladják ingatlanukat. Berlinből jelentik: A legismertebb berlini cégek utóbbi időben sürre adják el ingatlanukat. Így az u. n. Schwedenkonzern adja el 3-4 évtel ezelőt, az infláció idején Berlinben vásárolt ingatlanait.

Letörrik a braziliai kávé árát. Rio de Janeiroból jelentik: A braziliai kormány pénzügyi bizottsága tervezetet fogadott el, mely a belföldi kávé árának letörésére irányul. A külföldre exportált kávé egytizedét a belföldi szükséglet számára kell visszatartani. A belföldi árak nem lehetnek nagyobbak, mint a külföldi árak ötven százaléka.

Ujra tőkét emelt az Angol Magyar bank. Budapestről jelentik: A Lloyd-bankkal fuzionált Angol-Magyar bank a napokban megtartott közgyűlésén 568 162 darab új részvény kibocsátásával alaptőkéjének 3500 millió koronára való felemelését határozta el.

Egyre csökken a kereskedelmi hajózás tonnatartalma. A világ kereskedelmi hajózásának tonnatartalma egy év alatt 62.8 millió tonnáról 61.7 tonnára csökkent.

tetni kezdi a törvény végrehajtási utasítását és az egyes hatóságok, sőt még a nem kimondottan hatósági jellegű hivatalok is, mint pl. a CFR, megkövetelik hitelezőktől, hogy egyenesadójuk kifizetését igazoló adóbizonysítót mutassanak fel, ellenkező esetben megtagadják tartozásaik kifizetését. Minden tiltakozás ellenére a CFR. rendszeresíteni igyekszik ezt a módszert, mely legalkalmasabbnak bizonyult arra, hogy tartozásai kiegyenlítésének kötelezettsége alól kibujjon. Legújabbban a vámhivatalok sem vámozzák már el az egyes kereskedők részére érkezett árukat addig, míg a kereskedők adóbizonysítót fel nem mutatnak. Sőt tovább mennek a vámhivatalok: az exportáló cégek elvámolást váró áruit sem továbbítják addig, míg adóbizonysítót fel nem mutatnak. Természetesen, hogy ezen hivatali packázásokból kifolyólag az egyes cégeknek, főleg pedig az import- és export-cégeknek óriási kárai vannak, ami beláthatatlan következményekkel járhat és az érdekeltek körében általános nyugtalanságot váltott ki.

Ezen lehetetlen intézkedés módosítása, vagy hatályon kívül való helyezése érdekében a gazdasági és ipari érdekeltségek szerveik útján a legerélyesebb akciót határozták el.

Javul Amerika gazdasági helyzete. New-yorkból jelentik: A pénzpiac egyhült, amit az is mutat, hogy a kamatláb lehevésre 2 százalékos; látra 2 és fél százalékos. Az aratási kampány pénzügyi-életének fedezése zavartalan volt. Az ipari helyzet is javulóban van. Az acéliparban a termelési kapacitás a bakaévek 55 százaléka, a vasiparban 45 százalékos. A textiliparban a növekedés észlelhető, a helyzet jó, mert a redukált termelés folytán a készletek apadóban vannak.

A mai valutapiac

A mai napon is lonyha tendencia dominált. A forgalom a délelőti órákban felélénkült ugyan, de a számottevő kínálat következtében újból ellanyhult. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 380-385, magyar korona 410-420, cseh korona 544-550, svájci frank 3550-3565, dollár 18000-182, francia frank 960-985, font sterling 850-855, olasz lira 810-816.

Valutapiac október 11-én:

Bukarest. Valuták: Napoleon 725 00, márkák 4350, leva 130, török lira 103 font sterling 980, francia frank 1010, svájci frank 3650, olasz lira 835, drachma 360, dinár 265 00, dollár 186 00, lengyel márkák 3400, osztrák korona 2800, magyar korona 2500, cseh korona 560.

Zürich. Nyitás-Zárás: Berlin 123 50-124 00, Amsterdam 204 00-204 50, Newyork 590 50-521 50, London 2340 00-2338 00, Páris 2710-2697, Milánó 2270 00-2270, Prága 1562 50-1547 50, Budapest 68 00-68 00, Belgrád 750 00-740 00, Bukarest 282 50-277 50, Varsó 100 25-99 75, Bécs 73 1/2-73 1/2.

A Brassói Cellulozegár Rt. új alapítás. Kassáról jelentik: A csehszlovák kormány engedélyezte a turócsemtartói Cellulozegár Rt. megalakulását. Hír szerint az új vállalat a budapesti Brassói Cellulozegár Rt. érdekkörébe tartozik. Az új gyár alaptőkéje 10 millió cseh korona.

FARMODONT fogkrém lerakata:

Farmacon nagydrogueria Timișoara!

Klinger-féle reflexüveg minden méretben kapható: Grossmann Jenő műszaki üzlet Baross-utca 10. sz. Sürgönyeim: Grossmasia. Telefonszám 2-86

Szörme és tonalfestés! Ószi ruhákat és bármilyen kelmet a legjobban fest és tisztít "KRISTÁLY" KALMEFESTŐ-GYÁR Telefon 500 CLUJ

Szörme és tonalfestés! Telefon 500

Mikor dekét és a ujjászülett Isten meg zsidók sz igazi ideje kezdődik napjától k napok szá jaj és a pa a könyvek gos-vásár minden vá szükséges esz-szel, sajferokkal nyáron át boltot. De Egyszer gel, ott üld Rajtam a t den igaz z hogy imác a derüs vi és valami tekintsek. A jó-szánd — "Pfu ráfeleli: — "Ne magadtól e És való csak „azért elem: „féle tan, mintha a buza arany zöld kukori dalt mogyo patakocská fűrdenek és A legelésző vörös és tar — "Pfu, és az „Atyák „A zsidó ki szent dolgo a fa, milyé tartozik ezé dozza orron jánok tude ill hatja; bébor megcirogatja csap meg, fülembé sugj — "Nyiso zsidó!"

Az ajkam sem tudom, villan át rajta és csupan sz kek... erőtl lelek",... le lecsépeit „hajs tettett áhitato dolkozam és begi... „Ó, Hogyan? Felrezenek és taim miatt. É tegyem büön a lovat illeték szegény állato

1 Szifró = (sevnot) közötti (jomkipur) már nap közötti nyár szinte minden b

2 Kinesz = dalok; Tchinesz (a nyelv válasza) imák; sófár = k megfujnak; mach

3 Siveosor b gyásznap Jerussa

4 Talsz = kockából álló im karjára, illetve h

5 Solent = z teken elkészítik tartják.

6 Hosano = ünnepe csupasza

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendele Moicher Szfórim / Fordította Székely Béla

Mikor már derüs nyári nap önti el a földeket és az emberek úgy érzik magukat, mintha újjászülettek volna, a szív örömmel telik meg Isten meganyi gyönyörű alkotásának láttán: a zsidók számára akkor érkezik el a keserűség igazi ideje, a sirás és a panasz napja. Megkezdődik a gyásznapok sorozata: a szifro¹⁾ napjától kezdve, az őszi esők és a ködös hideg napok szakáig tart a böjt, a magábaszállás, a jaj és a panasz. Ez az idő számomra — Mendele a könyvkereskedő vagyok — szakadatlan országos-vásár: dolgozom, utazgatom ide-oda és minden városban ellátom a zsidókat a siráshoz szükséges requizitumokkal: kiesz-szel, szlichesz-szel, asszony-tchinesszel, mane-loseuval, sajferokkal, machzerokkal²⁾. A zsidók egész nyáron át sirnak és rinak és én ebből csinállok boltot. De nem erről akarok beszélni.

Egyszer siveoszor-be-tamuszor³⁾, kora reggel, ott ülök a szekeremen: kezemben az ostar. Rajtam a talesz és a tefilin⁴⁾, mint ahogy minden igaz zsidóhoz illik. A szememet behunyom, hogy imádkozás közben pillantásom se essen a derüs világra. De a természet mégis gyönyörű és valami varázserő arra kényszerít, hogy széttekintsek. Hosszu ideig vivódtam magammal. A jó-zándék azt sugja:

— „Pfüj, nem szabad.“ A rossz azonban ráfeleli:

— „Nem is olyan veszélyes, ne sajnáld magadtól ezt a gyönyörűséget, te bolond.“

Es valóban felnyitom egyik szememet! Mintha csak „azért is“ volna; gyönyörű panoráma tárul elém: földek, fehér, virágzó tatárkával borítottan, mintha hó lepte volna be őket; mellette a buza aranyárga hullámos szegélye és halványzöld kukorica; szép zöld völgy, melyet kétoldalt mogyorós vesz körül; lenn kristálytisza patakocská csörgedezik, melyben napsugarak fürdenek és behintik csillogó arany szemekkel. A legelésző tehének és juhok a távolból sötét, vörös és tarka pontoknak látszanak csupán.

— „Pfüj, pfúj!“ mondja bennem a jó zándék és az „Atyák mondásait“ idézi prédikációs szóval: „A zsidó ki utközben elfordul gondolatával a szent dolgoktól és így szól: milyen szép ez a fa, milyen szép ez a mező, — életével tartozik ezért.“ A rossz azonban megcsiklandozza orromat, a széna, a virágok, a burjánok üde illatával, mely minden tagomat áthatja; béborit a madarak csodás énekével és megcirogatja véle a szívemet; langy szellő csap meg, mely a pajeszemmel játszik és a fülemben sugja:

— „Nyisd fel szemed, légy ember, te bolond zsidó!“

Az ajkam csak mormogja az imákat és magam sem tudom, hogy mit mormogok. Egy gondolat villan át rajtam, valami megragad az agyamban és csupán szitkok jutnak eszembe: „Holt lelkek... erőtlenség és élettelen... soletbe-merült lelkek“, ... lelkek illat és íz nélkül... elszáradt, lecsépett „hajsánék“... Ide-oda ringatom magam tettetté áhítatomban, hogy ne kelljen tovább gondolkoznom és hallom, amint ajkam az imát rebegi... „Ó, aki a hallotakat feltámasztja...“

Hogyan? Mi az? Mit is gondolnak ezzel?! Felrezenek és szegyenkezem bűnös gondolataim miatt. És hogy a Teremtés Ura előtt jóvátegyem bűnömöt, úgy teszek, mintha a szitkok a lovat illeték volna. Végighuzok az ostarral a szegény állaton és rákiáltok: „Hi, te dög!“

¹⁾ Szifro = a husvét (peszach) és a hetek ünnepe (sevnót) közötti negyvenkilenc nap. Az engesztelő-nap (jomkipur) már ősre esik. A szifro és az engesztelő-nap közötti nyári hónapokra esik a zsidó kalendárium szinte minden böjtnapja.

²⁾ Kiesz = Jeruzsalem pusztulása feletti panasz-dalok; Tchiness = jidis nyelvű női imák; Mane loseus (a nyelv válasza) = a rokonok sírjánál mondani szokott imák; sófár = kosszarvból készült kürt, melyet újkör megfújnak; machzor = ünnepi imakönyv.

³⁾ Siveoszor be Tamusz = Tamus hó 17-ik napja; Gyásznap Jeruzsalem ostromának emlékére.

⁴⁾ Talesz = imalepel; tefilin = szijakkból és két kockából álló imaszter, melyet a zsidó reggeli imánál a karjára, illetve homlokára rak.

⁵⁾ Solent = zsidó eledel; babból készül, már pén-teken elkészítik és szombatig a kemencében melegen tartják.

⁶⁾ Hosano = fűzfaágak, amelyeket a „hosano rabó“ ünnepén csupaszra csapdosnak.

Nem is volt olyan rossz ötlet. Most azonban nem volt fogamatja. Nagyon bántott, hogy éppen ezen a napon jutnak eszembe ilyen dolgok; ma amikor a nagy összeomlásom, Izrael fiainak rettenetes szerencsétlenségén kell sirni... Nebukadnezar babiloni királyi hordái betörték Jeruzsálembé és mindent elpusztítottak.

Bánatos arcot öltök és erre a nehéz napra megszabott szlicheszt⁷⁾ siró hangon mormogom, mely bizonyos szomorú helyeken egyre hangosabban, egyre panaszosabban csendül:

„Vehasifaju micofajn — és az Észak kigyói — kesibajles s'tofani — elleptek engem, mint valami folyam — vehacájod — és a vadász — solach jad — kinyujtá kezét, — hacófir vehaszoir — a bak, a kecskébak...“

Ha a zsidó elsírta litániáját, kiimádkozta magát, hogy majd szétmegy belé és a szlicheszt is ledarálja, — azt hiszi, hogy mindennek eleget tett és megint megelégedett, mint a gyermek, akit jól megverték és alaposan kisírta magát. Nyugodtan ülök a bakon, megsimogatom a szakállamat és ismét megbékélt vagyok, mintha mondani akarnám: „En a magamét megtettem, teljesíttem a kötelességem, most aztán minden Tőled függ, jó Isten. Mutasd meg tehát, hogy Te vagy a könyörület Istene!“

„Fuss, kérlek, fuss“ mondom jóindulattal a lovamnak és lelkemben bocsánatot kérek tőle, mert az imént „dög“-nek neveztem. A szerencsétlen állat elülső lába megbicsaklik, fejét a földre csüggeszti és sóhajt egyet, mintha mondani akarná:

— „Uram és parancsolóm! Hogy állunk az evéssel?“

„Okos ez az állat, mint a napvilág“ — mondom és odaintek, hogy felállhat. Nem hiába áll a „kiesz“-ben: „Ción, még a Te állataid és madaraid is okosak“. De, nem erről akarok beszélni: Ez a mondás megint Izrael népére terelte gondolataimat, okosságára, viselkedésére, finom elüljáróira és nyomorúságos helyzetére. A fejem egész zavart... Magam előtt látom a kigyókat... Nebukadnezart hordáival, a borzalmas háborút, a csatát... a fickók falakat döntenek, ajtókat és ablakokat vernek be. Portékás batyuk és öreg házi holmik alatt görnyedő zsidók jajgatnak és menekülnek. Magam is botot ragadok, előre rohanok... és egyszerre teljes hosszúságomban ott fekszem a földön...

Biztosan ima közben — még a szájamra sem akarom venni — elaludtam! Körülnézek: a szekerem mély gödörbe jutott, amilyenre a fuvarosok azt mondják: „tentáshordó“ és a hátsó kerekei egy másik kocsi tengelyébe akadnak. A lovam is szerencsétlenül járt: egyik lábával belebotlott a hámjába, a gyeplősárba gabalyodott és úgy liheg, mint egy liba. A kocsi másik végéről köhögés és krakogás között özönével hullnak rám a zsidó szitkok és káromkodások. „Nincs semmi baj, — mondom magamban — hisz zsidó!“ — És dühösen az idegen szekerhez ugrom. A kocsi alatt taleszben és tefilinnel egy férfi fekszik; az ostorszj összebogozódott a tefilin szijaival és a zsidó minden erejével azon erőlködik, hogy valahogyan kikászálódjék.

— „Hallatlan“ kiáltom.

— „Hallatlan“ kiáltja vissza. A mi szitkot tudok, — rászórom, ő meg úgy káromkodik, hogy rá se merek nézni. „Hogy tud egy zsidó imádkozás közben elaludni!“ — kiáltom... „Hogy is horthyoghat egy valaki!“ — kiáltja vissza. Én az apját szidom, ő az anyját. Rávágok a lovára, erre ő kiszabadulva a szijakk között, odaszalad a lovamhoz és azt kezdi verni. A két ló hátsó lábaira ágaskodik, mi meg dühbe-gurultán úgy állunk egymással szemben, mint két kakas és készek vagyunk arra, hogy egymás pájeszébe akaszkodjunk. Így állunk néhány pillanatig mozdulatlanul és élesen must-rájjuk egymást. Valóban gyönyörű látvány lehetett: két zsidó hős, rajtuk a talesz és a tefilin, kik dühösen állanak szembe egymással, elszántan, hogy tanubizonyosságát adják hősiességüknek és a szabad mezőn — összepofozkodjanak,

— „Hallatlan“ kiáltom.

— „Hallatlan“ kiáltja vissza. A mi szitkot tudok, — rászórom, ő meg úgy káromkodik, hogy rá se merek nézni. „Hogy tud egy zsidó imádkozás közben elaludni!“ — kiáltom... „Hogy is horthyoghat egy valaki!“ — kiáltja vissza. Én az apját szidom, ő az anyját. Rávágok a lovára, erre ő kiszabadulva a szijakk között, odaszalad a lovamhoz és azt kezdi verni. A két ló hátsó lábaira ágaskodik, mi meg dühbe-gurultán úgy állunk egymással szemben, mint két kakas és készek vagyunk arra, hogy egymás pájeszébe akaszkodjunk. Így állunk néhány pillanatig mozdulatlanul és élesen must-rájjuk egymást. Valóban gyönyörű látvány lehetett: két zsidó hős, rajtuk a talesz és a tefilin, kik dühösen állanak szembe egymással, elszántan, hogy tanubizonyosságát adják hősiességüknek és a szabad mezőn — összepofozkodjanak,

⁷⁾ Szlichesz = bűnbánó-ima.

akárcsak — némi különbséget kell azért tenni, — a beszahamedrisben⁸⁾ szokás.

Bizony, érdemes látvány lehetett. Mi meg csak állunk, végignézzük egymást, a pofonok a levegőben lógnak, — amikor hirtelen mindketten hátralépünk és meglepetve kiáltunk fel:

— „Jé Reb Alter!“

— „Jé Reb Mendele!“

Alter Jaknehoz⁹⁾ nagyhasu erős emberke. Arcát sűrűn benőtte a piszkos, sárga szőr, amely nemcsak őt, de még jó néhány zsidót boríthatott volna be: pájesszel, szakállal és bajusszal. E szőrtenger közepéből sziget emelkedik ki — egy kövér, husos orr, amely az év legnagyobb részén át teljesen be van dugulva. Azonban, úgy peszach¹⁰⁾ körül, amikor már minden olvad és tulajdonosa az őt újjával munkába veszi, — valami változás megy végbe és olyan harsogó hangokat hallat, hogy a sofár hangjának vélnéd. Ebben az időben egész Tunejadowkában is hallani lehet: a pulykakakasokkal együtt hangversenyt tart. Az emberek csudálkozva állanak meg, egymással versenyezve tubákkal kinálgatják és Jaknhoz minden oldalról szerencsekívánatokat hall. Ebben az évszakban a zsidó városokban külföldben is mozgásba jönnek az orrok. Bizonyára van valami a levegőben. Ez bizony már így szokás, akárcsak, hogy a „Parsez Jiszre“¹¹⁾ idején ellenek a kecské. De nem arról akarok beszélni. Alter Jaknhoz egy tunejadowkai könyves-házaló már hosszú évek óta a barátom. Különös ember, nem tulságosan okos, nem is valami beszédes, mindig morog, mintha az egész világra haragudna, de azért nem rossz ember.

Miután nagyon barátságosan üdvözljük egymást, kezdődik a kérdeztetés, vagy, ahogyan nálunk a zsidóknál szokásos, kiszaglásszuk és kifürkésszük, hogy nincs-e valami újság?

„Hova utazik jó zsidó?“ — tapogatózom Reb Alternél.

„Hogy hova utazik egy zsidó? Oh...“ válaszol egy kérdéssel Alter: mi zsidók sohase felelünk egyenesen a kérdésre, hanem a másikat egy „oh“-val elintézzük és egy pillantással igyekszünk mindent kitalálni, ami az üzlettel összefügg. „A zsidó utazik! Fejével megy a sirnak... és hova megy Reb Mendele?...“ — tapogatózik nálam.

„Oda... oda, ahova ilyenkor mindig menni szoktam...“

„Aha, már sejtem hova. Glupskba; én is oda tartok...“ mondja az öreg olyan arccal, mint aki attól fél, hogy ronthatok az üzletén. „De miért ezzel a kerülővel és nem az ország-uton?“

„Most épen így jött a dolog, rendben is van; úgy se jártam már rég óta ezen az uton. De miért tesz Reb Alter ilyen kerülőt?“ faggatom... „És honnan kerül maga ide?“

„Hogy én honnan jövök? A pokolból. Szép kis országos vásárról... Az volt aztán a vásár Jarmolinetzben... hogy súlyedne a föld-alá ez a város!“

Mialatt Alter Jarmolinetz és a vásárt szidja, néhány parasztszeker jön és a parasztlak szitkozódnak, mert elálltuk az utat. És amikor közelebb érnek és meglátnak bennünket a taleszokban, homlokunkon a hatalmas tefilinnel és a széles tefilinszijakkal, — gorombák lesznek és gunyolni kezdenek:

„No nézzétek csak ezeket az urakat. Hogy vigye el az ördög az anyátokat, ne álljátok el az utat, ti piszkos zsidók!“

Alter és én nagy buzgalommal a kocsikhoz látunk. Meg kell mondjam az igazat: a parasztlaknak, — ha nem is voltak Izrael gyermekei —

⁸⁾ Beszahmedris = terem, ahol ima és tanítás folyik.

⁹⁾ Alter = keresztnev; Jaknehoz családnév; okrosztikus szó, mely az áldás szertartásának kezdőbetűikől keletkezett. (Jajin = bor; kidus = áldás, ner = fény, havdala = ünnep kimenetelének imája és zeman = idő). Ezt az áldást akkor kell elmondani, ha peszach első estéje szombatra esik.

¹⁰⁾ Peszach = husvét.

¹¹⁾ Parsez Jiszre parse = a pentateuch fejezetei, amelyeket egymásutáni sorrendben az év szombatjain mondának el. A „Jiszra“ kezdetű parse rendszerint februárra esik.

volt annyi becsületük, hogy segítettek a bajunkban. Hatalmas lökések csakhamar kisegítették szekeremet a „tentás hordó“-ból. Különb Isten tudja, meddig kinlódhattunk volna és talán még a taleszeink is elszakadnak. Az Ezsau segítségével azonban egészen másképpen meát: hisz megmutatták, hogy az övék Ézsau keze — „a kezek azok Ezsaué...“ mi azonban — legyen közöttünk különbség! — mi megmutattuk a hangunkat — „és a hang, az Jakob hangja volt“ — vagyis mi kiabáltunk és úgy tettünk, mintha mi is velük tolnók a szekeret... De nem erről akarok beszélni. Mihelyest az út szabad volt, a durva fickók elhajtottak. Még egyre hátrafordultak utánunk és csufolódtak, hogy mi, akárcsak a pópák — legyen közöttünk különbség — gyalogosan, a lovaink mellett bandukolunk és ostorral a kezünkben szolgáljuk a Teremtőt. Egyike-másika felemelte a kabátja szárnyát, abból számfűlet csinált és ránkkiabált: „Rühes zsidók“. Alter nem sokat törődött ezzel.

„Ezek is emberek, — mondotta grimásszal, — akik előtt még szégyenkezni kell?“ Engem azonban nagyon felháborított ez a gyalázkodás: „Világ teremője! Mivel szolgáltunk mi erre? Mivel?“

„Mindenható Isten, — mondom azt Achine szavaival — nyisd fel szemeidet, tekints le hajlékodból, az égből és lássad, hogy kell a Te jámbor zsidóidnak szidást és gyalázatot tűrni, mert tiszteletben tartják a Te drága nevedet, félnek tőled és a Te törvényeidet megbecsülik. Hadd sugározzék le ránk a Te könyörületesség, hogy mi boldog kegyelmet találjunk szemekben és embertársaink szemében. Óltalmazd meg szeretett nyájadat és a Te kegyed áradjon azokra az értelmes lényekre, akik Téged imádnak. Javíts az én sorsomon is azért a dicsőítésért, melylyel a Nevedet ékesítem és juttass számomra, a Te szolgád Mendele részére, aki szolgálóleányod Genendel számára becsületes megélhetést, jó üzleteket, örömet és békét. (Folytatjuk.)

Az örök vérvád

Irta Max Nordau

A bécsi nagy bankbukások fölöttébb aktuálissá teszik Nordaunak alábbi irását, amely 1903-ban jelent meg. Változhatnak idők és emberek, zsidókérdés mindig ugyanaz marad.

A zsidógyűlölet olyan, mint az örület: az időnként felröplő tudatelemek segítségével dolgozza ki képzetét. Apion a görögök iránt érzett ellenségeskedéssel, Rómával szemben tanusított engedelmességgel, egy arany számfűlet babonás imádatával és istenek hiányával vádolt meg minket, mely vádak ama kor nézetei szerint igen súlyosak voltak. A keresztény középkor is kitalálta az általa legistentelenebbnek minősített bünt, az ostyagyálázást és — kinzást. Tudjuk, hogy e gonoszított eszméje csak keresztény agyban tognanhatott és hogy csak egy eredetileg hívő, de aztán ördögi elvetemültségre tévelyedett keresztény hajthatta végre. Ez azonban nem akadályozta azon korok hatalmon levőit abban, hogy ezen, egy zsidó számára csaknem nevetésesen ostoba vád miatt a zsidók százait kinpadra vonsszólják és elevenen elégecsék. Az újabb kor rájött arra, hogy zsidók pénzhamisítók, hogy család bukásra hajlamosak, hogy határcsempészettel foglalkoznak, hogy kivonják magukat a katonai szolgálat alól. A zsidógyűlölet jellegzetes árnyalatát mindig a kort foglalkoztató kérdések és érdekek szabják meg. A zsidórágalmazások listáját minden korszak meghosszabbítja egy pár tétellel, természetesen

anélkül, hogy a már előzőleg rajta levő, korábbi időkbeli származó tételekből akár egyet is kihuzna, mert ami egyszer ezen folyton növekvő listára ráíratott, az kitörülhetetlenül rajta is marad. Az alexandriai görögök, kik még megőrizték elmosódott mondaszerű emlékét azon korok, mikor néptük még embereket evett, — az Atridák mitoszában ez világosan feldereng — és kik mendemonda alapján úgy tudták, hogy a germánok és más népek hadifoglyaikat mindig, vagy néha megölték és isteneiknek áldozták, minden teketória nélkül ráfogták e rettenetes cselekedeteket a zsidókra és így keletkezett a vérvád meséje, melyet idioták még ma is elhisznek, vagy legalább is úgy tesznek, mintha elhinnék.

A vérvád története ugyanaz, mint a többi, néptünk ellen felhozott hamis vádaké. Minden kor kitalált egy bizonyos vérvádat és mindig ugyanazon módszer szerint: azokat a bűnöket, melyeket előszeretettel követ el, vagy melyekről hallja, hogy más népek követik el, azokat egyszerűen a zsidók nyakába varrja.

Mindez nekünk, zsidóknak nem újság. Tudjuk, hogy miért rágalmaznak bennünket és tudjuk azt is, hogy hogyan jutottak eszükbe a különböző ránkakasztott rágalmak. Rövidre fogva el szeretném mesélni a legutóbbi vérvád történetét, mely a szemünk láttára keletkezett, általános hitre talált még olyan egyéneknél is,

kik sohasem voltak zsidógyűlölők, s melynek nyomán vad antiszemitizmus tört ki egy nagy nép körében, mely egy évszázad óta e gonosz szellemi szokástól mentes volt, vagy mentesnek látszott. Arra a vádra célozok, hogy a Panamavállalat egy „zsidósvindli“ volt, ahogyan az antiszemita kedvenc kifejezése hangzik.

Franciaországban mindenki, még a műveltek is köztudomású, bizonyításra nem szoruló tényként ismerik el, hogy a Panama-társaságot a zsidók tették tönkre, hogy a nemes Lesseps, a „nagy francia“, a zsidók áldozata, hogy a szegény francia takarékoskodók 1400 millió elvesztését és azt a rettenetes megrázkódást, melyet e vérszipolyozás következtében elszenvedtek, s még máig sem hevertek ki, kizárólag a zsidók csalásának és kapzsiságának köszönhetik. Tizenhárom év óta ismétlegetik ezt Franciaországban, s mert a mese eredetének országában erre egyszer sem cáfoltak rá, az az egész világ számára oly hittétellé vált, melyhez kétség nem fér. Még a zsidók is ismétlik és számonkőznek a zsidóknak e történelmi gázsgában történt részvétele fölött. Jóindulatu keresztények csak enyhítő körülményeket ismernek el. Igazságtalannak tartják, hogy az egész zsidóságot felelőssé teszik azon bűntényekért, melyet egyes zsidók a Panama-ügyben elkövettek. A bűnöket azonban elvitathatatlanul elismerik. Miért ne? Hiszen ismeretesek a tények, ismeretesek a nevek! Hát nem mérgezte-e meg magát Reinach báró, midőn a csatornavállalat összeomlását már nem lehetett megakadályozni? Nem üldözték-e és nem itélték-e el a Panama-társaság millióinak kizsarolásáért Herz Korneliust? Nem került-e fegyházba Arton képviselő és miniszterek megvesztegetése miatt? Tényleg a közfelfogás szerint ez a három név, Reinach, Herz és Arton foglalja magában a Panama összeomlásának egész történetét. Ez három zsidónak, három gonosztevőnek és országdulónak a neve. Panama tehát zsidó bűn.

En vérvádnak neveztem ezt a mesét. Ez a szó, ha megfigyeltük, hogy miként hatott és miként hat a francia nép kedélyére, nem igen erős. Az 1400 millió elvesztése a francia takarékoskodókat oly elviselhetetlenül fájdalmasan érintette, hogy egy igazi rituális gyilkosság nem keserítette volna őket el annyira a zsidók ellen, mint a meggyőződés, hogy veszteségüket a zsidók okozták.

Az igazság azonban az, hogy a Panamavád ép annyira igaz, mint a többi vérvád, melyek miatt a zsidóságnak csaknem két évezred óta gyalázatot, kínokat és halált kellett elszenvednie. Panama összeomlását még a legkisebb mértékben sem befolyásolta egyetlenegy zsidó sem.

Ázsia

Szerzőnek a közeli hetekben megjelenő verseskötetéből

Szeretlek nagyon
talán mert erdőd termette
azt a fát,
melynek kergében ringatták
az Embert,
vagy mert Te vagy
a legzöldebb földje a Földnek
hol a Boldogság
tündérének kastélya
áll.

Be furcsa is,
hogy Te tudtál először
akarni.

Tán van még hely
hol méregbe-mártott nyilakkal
nem ölnek Embert,
hol cifra városok
palotáiba nem szorulnak
rongyoskodni
és éhezni
az Emberek,
puszták ölen
szabad a lélek
s égbe száll a Gondolat
sóllyma:
van még valahol
kövér szántó,
vannak örök-zöldelők
rétek —
itt karavánok is még
ritkák
s ha az oázisok tűzhelyénél

(hol pihenőznek)
ott felejtnek
egy kis kulturát:
gyöngygyelű kését,
vagy gyilkos puskát —
új világ pörölyről beszélget
a kacagányos Khánok
serge,
nőnek itt a kunyhók
a fődből,
Szél marka szór
fümagot rájuk
s aklok mellett őszi tüzeknél
az Emberek elbeszélgetnek,
robogó népek
országutján
bokor-levéltre ült a por már
s igricek kobzán
kél a nóta:

Haj, regő-rejtőm —
az öregek
pipára gyutnak,
a fiatalok lóra ülnek
asszonyt keresni:
így megy ez már
régtelen-régen.

Vén Európa meg
messze sir,
pusztuló testét marcangolja
sok kain-kölyke,
tépi-rágja.

Mit ér, hogy vakító fény-tükrök
a pislogó Marsba
üzennek,
Isten pedig
még mindig nincsen

ki e nagy perpatvart
eldöntse?

Ó mennyiszor voltunk már
bajban,
vén Anyánk hányszor
haldokolt már,
de Te ő-sámán eddig
mindig
életre okusz-pokusztoltad.
Szellő-paripán
követünk ment
s garaboncás erdődel
siess
(a köcsögöt mosd el utközben),
mert a Halál házunk tájéknál
ólálkodva már mindent
felfal

És mi veszeksünk
és civődünk,
vén Európa nyög és jajgat
higyük mink,
hogy istenek vagyunk,
üzenjük az ezüstszin Marsba:
Ázsia gulyákat legeltet,
robogó méneseket
pányváz,
sárkánnyal őrszi a Boldogság
szalmával-tetőzött
kastélyát
s úgy kacagja e nagy
perpatvart.

Be furcsa is,
hogy Ő tudtál először
akarni.

Keresztury Sándor

Mi annak
Panamacsa
egész nyug
hatnók. Bá
tartozott m
mintaképe
nem keres
gyermekei
nelius kiké
még azt a
midőn köz
emberek ne
hetetlenség
ládi nevét,
elődök vis
hozzá, hog
hitehagyott
kell élnünk
ezt a kettő
zsidókhoz.
a zsidóság
ezt a három
legcsekélye
Herz K

A Panama-
volt. Ő mé
berendezés
Reinach ba
a pénzt ami
üzlete által

Reinach
utolsó kölcs
hetetlen vo
ismerni legy
sem leheté
Lesseps so
Mert egy so
nyilnak, me
lelvények el
veitő bank
Lessepsel s
a Reinach
volt némi
a [sorsjáté
engedélyt cs
elkövette az
emissziós ba
azt is, hogy
egyezését is
lett volna, h
azonban sző
a parlament
elnyerni.

Arton vo
bevette, hog
viselőik lelki
nem kendő
érthetetlenül
hogy Lessep
melyre Less
birt és sul
követett el,
semmi köz
közök segít
elismerjük.
vállalat, mi
karékoskodó
hibái és bü
Ha Reinach
kölcson, a
sakhogy va
— és ez az
— úgy tört
bocsájtott so
Panama-köl
még egy fil
téke a buká
ma magas

Az igazs
katholikus,
talanság leg
klerikális és
Lesseps ma
lő volt.
magát körül
bősz antisz
titők, mely
hitele, igény
mita színeze
zsidó sem to
menő magas
zsidót sem
köztük egy
dósága észr
letagadta, va
több mint
négy száz mi

Mi annak a három zsidónak a nevét, kiket a Panamacsalással kapcsolatban említeni szoktak, egész nyugodtan elutasíthatnók és megtagadhatnók. Báró Reniach ugyan némileg hozzánk tartozott még, ámbar a nyugati asszimilánsok mintaképe volt, ki csak kényelmessége miatt nem keresztkedik ki, de mindent megtesz gyermekei áttérésének előkészítésére. Herz Kornelius kikeresztkedett, valamint Arton is, ki még azt a szívességet is megtette nekünk, hogy midőn közösségünket, melybe a hozzá hasonló emberek nem illenek bele, elhagyta, a felismerhetetlenségig megváltoztatta tiszteletreméltó családi nevét, Arton-t, melyet bizonyára becsületes elődök viseltek előtte. De, bár jogunk volna hozzá, hogy az Arton és Herz-féle családok és hitehagyottakat lerázzuk magunkról, mégsem kell élnünk ezen jogunkkal. Számítsák csak ezt a kettőt is, csakugy mint Reinach bárót, a zsidókhöz. Még ez esetben sincsen semmi köze a zsidóságnak a Panama katasztrófához, mert ezt a három férfit sem terheli benne még a legcsekélyebb hiba sem.

Herz Kornélius egyáltalán kiküszöbölendő. A Panama-vállalattal semmiféle kapcsolatban sem volt. Ő még az első párizsi távbeszélő-hálózat berendezése kapcsán üzleti összeköttetést en volt Reinach báróval, kitől igyekezett elszedni azt a pénzt amit Reinach a Lesseps-szel kötött utolsó üzlete által keresett.

Reinach báró piacra hozta a Panoma-vállalat utolsó kölcsönét. *Akkor azonban a vállalat menthetetlen volt.* De Lesseps még nem akarta beismerni legyőzetését. Miután más módon sehogysen lehetett volna új milliókat előteremteni, Lesseps sorsjegykölcsönrel akart kísérletezni. Mert egy sorsjáték számára olyan zsebek is megnyílnak, melyek szigorúan elzárkóznak a kötelezvények elől. A számos korábbi kölcsönét közvetítő bankok közül egyik sem akart már akkor Lessepsel szóba állni. Szükségből kényszerítve a Reinach bankházhoz fordult, melynek még volt némi tekintélye a tőzsdén. Franciaország a [sorsjátékot elvből nem engedélyezi. Ezt az engedélyt csak külön törvény adhatja meg. Reinach elkövette azt a súlyos igazságtalanságot, hogy emissziós bankja megbízatásához tartozónak vélte azt is, hogy a sorsjegykölcsönhöz a kamarák beleegyezését is megszerezze. Ez nem az ő dolga lett volna, hanem a Lesseps-é. *Ezt az első hibát azonban szörnyen súlyosította a másodikkal, hogy a parlament beleegyezését vesztegetésekkel akarta elnyerni.*

Arton volt a közvetítő, kinek szolgálatait igénybevette, hogy a vesztegetéssel megközelíthető képviselők lelkiismeretét megvásárolja. Ez a leírás nem kendőz és nem szépít semmit. Reinach érthetetlenül rossz üzletember volt, midőn ráállott, hogy Lessepsnek nyélbe tít egy sorsjegykölcsönt, melyre Lesseps még törvényes engedéllyel nem bírt és súlyos büntetést érdemlő cselekedetet követett el, midőn azt az engedélyt, melyhez semmi köze sem volt, a leggyalázatosabb eszközök segítségével akarta megszerezni. Mindezt elismerjük. *De milyen kárt szenvedett a Panamavállalat, milyen kárt szenvedtek a francia takarékoskodók Reinach és szolgálja, Arton ezen hibái és bűnei folytán? A legcsekélyebbet sem. Ha Reinach nem dobta volna piacra a sorsjegykölcsönt, a vállalat ugyanígy összeomlott volna, csak hogy va'amivnl korábban.* Azonkívül pedig — és ez az egész történetben a legkülönösebb — úgy történt, hogy a zsidó Reinach által kibocsájtott sorsjegykölcsön az egyetlen a számos Panama-kölcsönök között, melynél az aldirók még egy fillért sem vesztek. A sorsjegyek értéke a bukás után is megmarad és árfolyamuk ma magasabb, mint kibocsátásuk idején volt.

Az igazság az, hogy a Panama egy listán klerikális, vagy mondjuk — hogy az igazságtalanság leghalványabb árnyalatát is elkerüljük — klerikális és dühösen antiszemita vállalat volt. Lesseps maga is klerikális harcos és zsidógyűlölő volt. Kizárólag rokonérzelműekkel vette magát körül. A társaság igazgatótanácsa csupa bős antiszemita állott. A bankok és közvetítők, melyeknek szolgálatait, midőn még volt hitele, igénybe vette, mind klerikális és antiszemita színezetűek voltak. *Még csak egyetlen egy zsidó sem található köztük.* A vállalat százakra menő magasabb hivatalnokai közül egyetlen egy zsidót sem ismerek. Ha mindazonáltal volna köztük egy, ez bizonyára olyan volt, akin zsidósága észrevehető nem volt, aki azt derekasan letagadta, vagy legalább eltitkolta. *A bankok több mint kétszáz, az építévállalkozók közel négyszáz milliót vágta zsebre. Ezeknél maradt*

a pénz, melyet a francia takarékoskodók elvesztettek. Zsidókhöz nem tévedt ebből a pénzből még egy fillér sem. Mig Lesseps pénzt tudott előteremteni, addig mindenütt azzal dicsekedett, hogy a csatornát a zsidók állítólagos ellenségeskedése dacára is be fogja fejezni. Csak midőn már maga előtt látta a szégyenletes véget, csak akkor fordult a zsidó Reinachhoz, abszolút meggyőződés szerint azzal az utógondolattal, hogy az összeomlásért, amennyiben az az utolsó kétségbeesett kísérlet dacára is bekövetkezne, a zsidókat tehesse felelőssé. Egy ilyen politika teljesen rávall azok szellemére, kik Panama élén állottak. *Miután így a saját bűnökért a zsidót teszik meg bűnbaknak, kielégítik önmaguk antiszemita szenvedélyüket és elterelik a nép elkerülhetetlenül kitörő dühét a saját nyomaikról a zsidókra, kikre a nép mindig könnyen és szívesen uszítatja magát.* Lesseps ugyanugy cselekedett, mint a korábbi századok gonosztevői, kik husvét estéjén keresztény gyermek-hullát rejtettek el egy zsidó házban, s aztán az utcán kiabálni kezdték, hogy a zsidók megölték egy keresztény gyermeket, s ha a házukban azonban kutatást rendeznek, rá is fognak találni az

áldozat tetemére. Ezek a gonosztevők előbb ráuszították a csöcseléket a zsidókra és azután fosztogatták, a Panamabanda megfordítva csinálta, előbb fosztogattott, s csak azután uszította a csöcseléket a zsidókra.

A csodálatos, a hihetetlen azonban az, hogy mindeddig egy francia zsidónak — akit pedig első sorban érint a dolog — sem volt bátorsága, hogy ezt a napnál világosabb tényállást felfedje. Bután és gyáván hagyták magukon és az egész zsidóságon száradni a francia asszimilánsok a zsidó Panamáról szóló klerikális vérvádat. Keményen meglakoltak érte. Mindaz a sok rossz, mely a zsidókat Franciaországban érte, a Dreyfus-ügy, az üzleti- és társadalmi életben kitörő antiszemitizmus, a nacionalizmus koronkenti eredményei csak a Panama-vérvád és azáltal váltak lehetségessé, hogy a nép elhítte és mindmáig elhiszi, mert Franciaországban sohasem cáfolták rá. Én a magunk okulására akartam elmondani e mindezideig győzedelmes rágalom történetét, mert jobban megvilágítja a zsidó nép helyzetét a szétszórtságban, mint e jelenkori történelem bármely más államban ismert epizódja.

Bilincstörő Messiás

I ta Giszkalay János

A függöny előtt megjelenik, a KÖVET. Modern ruhában van, fejét hátraszege tartja, mint az alvajárók és halkan beszél. A többi szereplők is, mind halk szavuk és halk gesztusuk egészen addig a jelenetig, amikor a láncok lepatannak a Messiasról. Ettől a jelenettől kezdve minden szóban nagy izgalom tükröződik.

A KÖVET:

Történt a nagy világegés után a tizedik esztendőben és én voltam a számkivetés közepette. És láttam az Urat, az ő dicsőségének trónusán és uszályai betöltötték a mindenséget. Láttam és ime pusztító szélvihar és nehéz felhő és lobbanó tűznyelvek cikáztak a felhő közepéből. És megszakadt a felhő belseje és az istennek haragja megitta a földet, tűzben és vízben. És én mondtam, oh én Uram, hogyan tudnók tovább is elviselni, holott fonnyadó fű a nép és kicsiny fereg Jisraél. És megnyilatkozott fölöttem istennek dicsősége és én láttam a szélvihar fölött és a felhő alatt a szivárvány ívét, olyant, mint amilyen eső után van és a két karja ölelve tartotta a világot. És láttam alatta nagy fehér függőnyt és a függöny szélei olyanok voltak mint a repdeső szárnyak és az uszálya betöltötte a teret. És a függöny közepén istennek kimondani tilos szent neve volt és lángolt a ügy betű valamint lángol a nap fénye. És nagy fényességek törtek elő a függöny mögül és a függöny előtt a lépcsőkön állottak és ültek az ősök és aranyból való abroncs volt a homlokukon. És elfűdték az ő orcájukat és mondták: Szent, szent, szent az Örökké Létező Cövátot, telve van a föld az ő dicsőségével. A függöny jobb oldalán pedig arany trónuson ott állt a Messiás és a jobb kezében a hatalmas kostülök és két keze aranybilincsekbe volt verve és aranyláncokkal volt megkötözve és a Messiás aludt a láncokban.

(Az utolsó szavaknál a szinpad függőnye lassan felemelkedik és látható mindaz amit a Követ mondott. Balról hatalmas fehér függöny mely a magasságokból ereszkedik alá, a függöny közepén a négybetűs istennév. Előtte állnak és ülnek az ősök és a függöny baloldalán aranytrónuson a megláncolt Messiás. Amikor a szinpad függőnye felgördül, még hallik, halkan zugva az ősök szava: „telve van a föld az ő dicsőségével.” A követ mereven és szótlanul áll a szinpad végén, az egész jelenet alatt. A függöny előtt összekuporodva, a földön fekszik Jirmijah és sir. Ő is a többiekkel mondja az áldást, de szavai a „siralmak” melódijára hangzanak.)

ÉLIJAHU (Kemény, öklös alak, durva darócruhája teveszőrvvel van megkötve a derekán, válla és a melle felig földetlen, fekete szakállu, egyenes tartású, villogó szemű férfi. Jirmijához lép és fölemeli a földről): Testvér, meddig sirsz még az Örökké-Egy színe előtt?

JIRMIJAH (főlk, az arca csak most látszik. Sápadt, fájdalmas, kemény arc. Ruhája mint a többieké, csikos burnusz). Hátamat adtam az ütőknek és orcámat a gunyolókknak. Pusztulás után pusztulás és semmi remény.

ÉLIJAHU: Ne mondd azt, hogy semmi remény, holott ott ül a Mevláncolt.

JIRMIJAH: És alszik.

ÉLIJAHU: De él. És vár.

JIRMIJAH: Meddig vár? Ameddig nem lesz már kit megváltani?

ÉLIJAHU: Láncokban van.

MÓZES (hatalmas fejedelmi alak. Nagyon hasonlít a megláncolt Messiasra): Hol van a megváltó tett, amely lepattantja róla a láncokat?

SÁMUEL (szikár, komoly jelenség): Jönni fog.

JIRMIJAH: És addig elpusztulnak az én gyermekeim. Olyanok az én gyermekeim, mint a nyáj, akinek elpusztult az akla. Elpusztult az akol, szétszórtak, elszededtek az én bárányaim és nincs ami egybetartsa őket.

SIMON BAR JÓCHAI (gyöngye, törékeny alak, hófehér szakáll, nagy, álmodozó szemek): Van!

JIRMIJAH (szomoruan néz Bar Jóchaira). Olyan az ország, mint a madár szárnya a fiókák fölött. Hová bujjanak a veszedelmek idején, ha védőszárnyak már nincsenek.

BAR JÓCHAI: Ország helyébe adtam országot nékik és védőszárny helyébe borítottam védőszárnyat följük.

BAR KOCHBA (csodálatosan szép, férfias arc és alak. Homlokán aranyabroncs, az abroncs aranycsillag): Azért rándul és remeg össze mindegyre a nagy Alvó!

ÉLIJAHU: Valahányszor pusztulás éri Jisraél, fáj és megvonaglik a megláncolt Messiás.

BAR JÓCHAI: Csak azok pusztulnak, akik elhagyják a védőszárnyakat. Mert az elpusztult országot helyébe adtam új országot nékik, a rombadőlt egy templom helyébe, sok templomot. Új védőszárnyakat borítottam följük, hogy oda menekülhessenek a pusztulás idején. Én rájuk borítottam a templomokat, erős falu templomokat, amelyek körülveszik őket és védelmezik őket. Valameddig a falak között maradnak, addig pusztulás nem éri őket és az ezredévek viharja csak fölöttük szágulhat el.

MÓZES: És a sok templom falai között elfelejtik az egyet.

BAR JÓCHAI: Nem. Kelet felé néz a templomok főfala és kelet felől áll a szent láda. A ládában pedig a te könyved.

MÓZES: Falak.

BAR JÓCHAI: Ne káromold a falakat, boldogok, akik értik a falakat. A falak védik a te könyvedet, a könyved védi a falakat és mindketten védik Jisraél valameddig ébred a Messiás.

MÓZES: Hol van a megváltó tett, mely letépi róla a láncokat?

JIRMIJAH: És miért fáj és miért vonaglik a nagy alvó?

ÉLIJAHU: Valahányszor pusztulás fenyegeti Jisraél, fáj és vonaglik a megláncolt Messiás.

BAR JÓCHAI: Valahányszor pusztulás fenyegeti a falakat, fáj és megvonaglik a láncolt Messiás. Mert a falak védik a Könyvet, a Könyv védi a falakat és mindketten Jisraél.

BAR KOCHBA: Nézzétek!

A MESSIÁS: (Nagyot, fájdalmasat sóhajt.)
 JIRIMIJA: A nagy Alvó megint fölér.
 BAR JÓCHAI (mereven nézi): Megint veszély fenyegeti a falakat.
 BAR KÓCHBA: Az arca vonaglik.
 BAR JÓCHAI: Nagy a veszély a falak fölött.
 JIRIMIJA: Az egész teste összerándul.
 BAR JÓCHAI: A falakat bántják, a falakat bántják.

MÓZES (megdöbbenve): A Messiás sir.
 MIND EGYSZERRE: A Messiás sir.
 BAR JÓCHAI (főljajdulva): Jaj, ha a Messiás sir. Amikor áruló kezek bontják a falat, akkor a Messiás sir. Amikor maga Jisraél rontja a templom falát, akkor a Messiás sir. Amikor Jisraél maga bontja a falat, akkor jaj a falnak és jaj annak, akit védelmezett. Jaj a falnak és jaj Jisraélnek.

(Bar Jóchai szavai alatt, messziről egyre erősödő dübörgés halatszik, mint amikor kemény falakat döngöttek vasszerszámokkal. Az alvó Messiás irtózatosan vonaglik az aranyláncok között. Az ősök sápadt megdöbbenéssel állanak. Végre egy hatalmas robbaj halatszik, mint amikor óriási kőfal omlik össze. Ebben a pillanatban az alvó Messiás egy végső izomfeszítéssel föláll a trónjáról, megrázza magát, két karját szétcsapja, úgy hogy az aranyláncok nagyot csendülve pattanak meg a testén és a lába elé hullanak.)

MÓZES (hatalmas hangon): A Messiás fölébredt!

JIRIMIJA: Hallölujah, a Messiás fölébredt!
 MINDANNYIAN: Hallölujah, hallölujah, a Messiás fölébredt!

MÓZES (hatalmas hangon): Ki volt az, aki a megváltó tettet hozta, hogy lehullottak a láncok a Messiásról?

A MESSIÁS (ragyogó férfierőben áll, fején királyi korona, kezében a nagy kostüörök): Ki volt az, aki a megváltó tettet hozta, hogy lehullottak az én láncaim?

JIRIMIJA (kacagva, könnyezve): Hátamat adtam az ütőknek és orcámat a gunyolókknak! Oh Messiás!

A MESSIÁS: Nagy tett történt Jisraélben, hogy szét pattantak tőle a láncok a testemen. Pedig én álomban úgy éreztem, hogy árulás ássa a falakat, amelyek védik a népet. Én úgy éreztem, hogy Jisraél maga dönti le a falakat, amelyek védelmezték kétezer éve. És úgy éreztem, hogy a templom harmadszor is romba dől.

BAR JÓCHAI (sápadtan): Messiás, mi is úgy éreztük.

SÁMUEL: Messiás, mi hallottuk is a falak robbaját.

A MESSIÁS: Eljáhu én hirnököm, eredj és vezesd elénk a nagy tett hozóját.

ELIJAHU (sietve kimegy).

BAR JÓCHAI: Jaj, ha igazat hallott a fülünk, jaj ha igazán romba dőltek a falak.

BAR KÓCHBA: De a Messiás fölébredt!

BAR JÓCHAI: Jaj, ha saját kezük döntötte le a falakat, akik védelmezték őket.

AKIBA: De a Messiás letépte a láncait!

ELIJAHU: (jön és kézen vezet egy férfit. A férfi modern munkásruhában, karján egy széfer tóra. A tóratekeres bársonyköpenye össze van tépve, úgy, hogy a pergament kilátszik. A férfi másik kezében csákány van. Tétovázva de félelem nélkül követi Eljáhu.)

ELIJAHU: Messiás, elhoztam.

A FÉRFI (megdöbbenve néz a Messiasra, aztán hozzája rohan és feléje nyújtja a széfer tórá): Messiás, mentsd meg, mentsd meg és vezesd a népedet.

A MESSIÁS: Mit tettél fiam?

A FÉRFI: Oh Messiás, vágyakoztam utánad, Oh Messiás, vágyakoztam utánad és el volt zárva az utunk feléd.

A MESSIÁS: Az ut soha sincs elzárva. Mi zárta el az utakat felém?

A FÉRFI: Oh Messiás, falak állottak közöttünk és közötted, nehéz, kemény falak.

BAR JÓCHAI (gyötörödvé): Milyen falak.

A FÉRFI: Templomfalak, templomok falai. Kétezer éve, hogy templomok falával vetjük körül magunkat és kétezer év alatt a falak nőttek, a falak ránk vastagodtak. Már semmit se láttunk, már semmit sem halottunk, csak a falakat. És ránk feküdtek a falak és maguk közé zártak bennünket és már nem volt levegő és nem volt a mezők illata és éreztük, hogy megfuladunk és te aludtál a láncaidban mi urunk Messiás.

A MESSIÁS: Beszélj tovább.

A FÉRFI: És akkor jött egy tavaszi szél és Kelet felől narancsvirág illatát hozta.

A MESSIÁS: Beszélj tovább.

A FÉRFI: Ez a narancsvirág illata behatolt a keleti fal repedésén.

A MESSIÁS: Beszélj tovább.

A FÉRFI: Ez a narancsvirág illata belécsókolt a szívünkbe.

A MESSIÁS: Beszélj tovább.

A FÉRFI: És megrészedett a mi szívünk a narancsvirág illatától és nagy volt a mi vágyakozásunk, élni élni es

BAR JÓCHAI: És?

A FÉRFI: És ledöntöttem a falat...

BAR JÓCHAI: A falat!

MÓZES: Ez volt hát a nagy tett!

A MESSIÁS (halkan): Nem. Beszélj tovább.

A MESSIÁS: Mi az a kezdedben.

A FÉRFI (ujjongva, könyörögve): A Tóra, a Tóra! Mentsd meg Messiás.

BAR JÓCHAI: Hát még sem voltak elég erősek.

A FÉRFI (Bar Jóchaihoz): Erősek voltak.

A MESSIÁS: És mégis ledöntöttétek.

A FÉRFI: Oh Messiás, a keleti falban ott állott bealazva a szent láda. És a szent ládában ott állott szomorúan és függőnyel elzárva az örök Könyv. És amikor a narancsvirágok illata megcsapta a szívünket, akkor öklünkkel döngettük a falat, de nem dől le.

A MESSIÁS (halkan): Éreztem és fájt.

A FÉRFI: És akkor, akkor keserű szidalmakkal szidalmaztuk a falat, de nem dől le.

A MESSIÁS (halkan): Hallottam és gyötört.

A FÉRFI: És akkor én a szívem részegségében és a lelkem vágyakozásában odarohantam a szent láda elé és letéptem róla a függőnyt és meglengettem a fejem fölött, mint ahogyan lengetik a zászlót. És én föltéptem a szent láda ajtaját és kiragadtam az örök Könyvet és letörtem róla a fából való tartóját.

BAR JÓCHAI: Széttépte a Tórá!

A MESSIÁS: Folytasd.

.....

A FÉRFI: És a Tóra fájából nyelet ütöttem a csákányom fokába és a csákány ütésére összeomlott a fal.

BAR JÓCHAI: Csákánynyelet csinált a Tórából!

MÓZES: És az én könyvemmel döntötte le azt a falat, aki kétezer évig védte a könyvemet.

ELIJAHU: Ez volt a tett?

A MESSIÁS (halkan): Nem.

AKIBA: Nézd, rongyokban lóg a Tóra köpenye a pergamenten. Nem félt a lelked így megtépni az isten könyvét?

A FÉRFI: Csak földi cifraság az ami megtépődött, az örök könyvet épségben hozom, mentsd meg Messiás.

BAR JÓCHAI: Nézd le van törve a Tóra koronája: nem döbbsent vissza a szived?

A FÉRFI: Nem én és nem mi. De nagy volt a vágy a mi szívünkben narancsvirágok illata után és nagy volt a hit a mi lelkünkben.

BAR JÓCHAI: A hit a falak között volt.

A FÉRFI: A hit, hogy nem utolsó stáció a fal. Hogy van még egy tovább is. És nem azért adatott a Tóra, hogy életét szivja a népnek, de azért adatott, hogy a nép belőle szivja az életét.

A MESSIÁS (fölugrik és széttárja a karjait): Ime ez a hit! Ez döntötte le a falakat. Ez tépte le rólam a láncokat. Ez volt a megváltó tett. Tárjátok ki magosan, szélesen a pusztá pergamentet.

A FÉRFI (kitárja és magosra tartja a pergament tekerécsét).

A MESSIÁS: És eredj előttem a megváltás felé.

A FÉRFI: Narancsvirágok illata felé.

MÓZES (ujjongva): Ime ez az a Tóra, amelyet tett Mózés Jisraél fiai elé, az Ur parancsára Mózes által!

A FÉRFI (elindul a feje fölött széttárt Tórával): A narancsvirágok illata felé.

A MESSIÁS (szájához emeli a kürtöt és világot reszketetően harsan belőle az ősi négyes jelzés a tökiá, sövárím, törüá, tökiá).

.....

Zola Emil

— Halálának huszadik évfordulójára —

Ebben az évben gyászoltuk Herzl Tivadar halála huszadik évfordulóját. Ugyanabban az évben, 1904-ben dől ki a gallok egy ember-tipusa, Zola Emil, akinek bátorsága épen úgy mint Herzlé, hősiességbe nemesedett, akinek írói zsenije épen úgy mint Herzlé, messzire bevilágított a társadalmak gyökerébe. És mind a kettő külön uton, de egy eseményből — a Dreyfus-esetből — vívta meg izgalmas, sulyos harcát az igazságért. A halhatatlanság pálmájával homloka körül, így zárja Zola emlékének magába a világirodalom; sebzett, de lángoló szívvel, amely megleget áraszt üzött, hárszott zsidó házakba, így látjuk mi őt.

Emlékezzünk.

Tíz évvel a két férfi halála előtt tört ki a Dreyfus-pör, amely az asszimiláció behizelgő eszmekörében nevelkedett Herzl Tivadart Párisban találta. Mint a tekintélyes *Neue Freie Presse* munkatársa, mindjárt az elején beláthattott a pör boszorkánykonyhájába és finom judiciumával megállapíthatta, hogy a nagy pör mögött történelmi erők kemény játéka folyik.

Herzlben a nemzeti gondolatot ébresztette a Dreyfus eset, Zolából az igazság nagy, átfogó, örök gondolatát a védelmezőjét termelte ki. A köztársaság elnökéhez 1896-ban intézett híres *J'accuse!* vádiratában ezekkel a szavakkal harsogja világgá az igazság követelését:

„Elnök ur! Engedje meg, hogy jószívű fogadtatásáért való hálamban most megmondjam önnek: boldog csillagzatát szégyenteljes elpusztíthatatlan piszokfolt homályosítja. Mily szennyes folt az ön nevén ez a Dreyfus-eset!

A hadbírósg volt oly vakmerő, hogy Eszterházyt szabadon bocsátta — ez utolsó arculesapás, ami az igazságot érte. Franciaország arcán viseli a mocskot és a történelem meg fogja említeni, hogy ezt a szociális bűncselekményt az ön hivatali idejében követték el. A hadbírósg vakmerő volt — én is az vagyok. Megmondom az igazat, kötelességem felszólalni, mert nem lehetek cinkos ebben az ügyben. Mert éjszakai mat meggyötörné az ártatlan embernek kísértete, aki a tömlő mélyén olyan bűn mardosó kínzásait szenved, amit nem követett el. Egy lelketlen ember rendezte és vezette

mindezeket, Pa'y de Cam, akkor őrnagy, most vezérőrnagy. Elszánt, hitvány lelkületű ember, akinek feje tele van regényes ravaszággal, ponyvaregények fogásaival: lopott akták, anonym levelek, találkák, titokzatos asszonyok, akik éjjelente ide-oda hordozzák a leújtó bizonyítékokat. Az ő ötlete volt Dreyfust egy tükrökkel körülrakott szobába elzárni, hogy megfigyelhető legyen minden mozdulata, ő akart olyan módon vallomást kicsikarni Dreyfustól, hogy az alvó kapitány szemérs vakító lámpfényt vetítsenek és az ébredés örületes izgalmaiban vegyének vallomást belőle. Milyen semmisség az egész vádirat! Az igazságtalanság esodája, hogy egy embert ilyen vádirat alapján elítélhessenek. Lehetetlen tisztességes embereknek elolvasniok anélkül, hogy szívük a fölháborodástól ne duzzadjon.

Tudjuk, hogy Dreyfus elítéltetése a francia zsidókra mit jelentett. Az antiszmiták követelését, hogy a zsidók távolittassanak el az állami szolgálatból, hogy jogaiktól fosztassanak meg, hogy velük szemben hatalytalanítottassanak a liberalizmus szellemében megalkott törvények. És a francia asszimilációtól szaturált zsidóságból hiányzott a lelkielő a Dreyfus elleni vádak erőlyes visszautasítására és a zsidó néperért való önfeláldozó föllépésre. Zolának kellett jönnie, kemény, bátor hangjával, amely belesivított a vezérkar bűnöseinek lelkiismeretébe, fölrázta a közömbösöket és bátorítást öntött a tiszta lelkekbe.

Csak hogy akkor még nem tisztult ki a levegő, a fürgeteg porfelhője még magúlta az embereket és az esküdtbírósg börtönben és pénzbüntetésben marasztalta el Zola Emilt, aki nem tudta állításait okmányszerűen alá ímestani, mert az okmányok az igazi bűnösök birtokában voltak.

Zolának emigrálnia kellett. Angliában várta be a nagy pör revízióját, közben az elhagyott francia földön újra föllángolt az antiszemitizmus üszkös csóvája, a tűz ácsapott a francia gyarmatokra és Algírban pusztító legirtózatossabban. Oranban zsinagógákat rombolt széjjel a cöcselék, más városokban te tleg is bántalmazták a zsidókat.

Zola keserűségét, de az i-tette el.

Utban az

föl! Örök sz

igazság mind

Heari, a vád

beismerte bü

hogy hazafia

védeme — v

ismerete fordu

való félelméb

föcinkos pedi

Az igazság

torlaszolták e

jén megrokka

hetta meg a p

mert Francia

mindig fölös

let és pártosk

terrorja alatt

ellen hozott i

töltendő élet

éves várfogsá

gyelemre terj

e fogadta a k

ellenére. A Ö

.....

Egye

Nagy Sán

Granikosz me

és már Phryg

Előre inte

annak hűtlén

— Ott fog

válaszolt ő er

Ekkor per

viszonyokat,

mánkodtak n

rozását. Még

és ezért volt

— Van eg

a város volt

hódítóknak. A

előtte, még se

rus déli olda

nagy emberne

netes próbána

csak homályo

állja meg a p

való igényét.

És aki me

király.

— Senkis

jesen lehetlé

Ezt akarta

királyi tekint

szerítette szá

— Aki m

öv, amint m

A király

.....

Mélyen, a

osában vastag

béka alszik. I

kedik és tiszt

bereket Hang

övön, nyil ne

is csak föltöt

másikig. És h

ha lesiklik a k

lem fűszál t és

lyel szóbeszéd

ról halálos cs

tokra. —

Zeus te

— Üdv n

vözölte Sánd

teremben. —

az országba,

ratszolgáiddá

fel akarsz sza

esei ek szava

hogy az emb

szabadul fel

ted-e ki hads

gyülésen, hog

arrs, hogy a

rait kiszélesít

Ezeknél a

Zola keserűséggel tapasztalta hazájának süllyedését, de az igazságba vetett hitét nem vesztette el.

Utban az igazság és semmi nem tarthatja föl! Örök szállóige lett Zola e mondásából, az igazság minden barátjának ujjongó szózata. Henri, a vád alapját képező iratok hamisítója beismerte bűnét és azzal igyekezett menteni, hogy hazafias cél — a hadsereg becsületének védelme — vezette bűnös cselekedetében. Lelkiismerete fordulásai közben, vagy a büntetéstől való félelmében, öngyilkos lett, Eszterházy, a főcinkos pedig külföldre menekült.

Az igazság utban volt, de az utat akadályok torlasztolták el. Az Ördögsgiget fertőző levegőjén megrokkant Dreyfus becsületét nem mentette meg a pör revíziója után hozott ítélet sem, mert Franciaország közéleti atmoszférája még mindig fölös számban volt szaturálva a gyűlölet és pártoskodás bacillusaitól. A nacionalisták terrorja alatt jött létre az öt százazattal kettő ellen hozott ítélet, amely az Ördög szigetén eltiltendő életfogytiglani szabadságvesztést tíz éves várőrságra változtatta át, de egyúttal kegyelemre terjesztette elő a vádlottat. Dreyfus elfogadta a kegyelmet védője és Zola intelme ellenére. A Ördögsgiget polárút önérzete árán

sem akarta. 1903-ban, egy évvel Zola Emil halála előtt végre Clemenceau, Jaurès és a francia közélet más bátor és lelkes kitünősége szorgalmazására a semmitörvény másodszori revíziót rendelt el, de ennek eredményét, Dreyfus ártatlanságának bírói ítéletben való megállapítását Zola Emil már nem érte meg. Két évvel előbb meghalt. És nem élte meg a francia politikai atmoszférának tisztulását, a Combes-kormánynak tisztogató munkáját, amellyel a gyűlölet és izgatás fészkeit igyekezett kifüstolni.

Abban az évben halt meg, amelyben Herzl Tivadar, aki szintén nem érte meg a Balfour-deklarációt.

Zola Emil nem volt filozofia. Ezt több ízben hangsúlyozta. Csak az igazság óre akart lenni, semmi egyéb. Isteni adományát, irással kitozott művészetét, becsülte, tolla tisztaságára volt féltékeny, a minor Dreyfusért síkra szállott.

Ezt a francia zsidók nem tudták megérteni. Mithogy nehéz is ilyesmit megérteni asszimiláns gondolkodással. Nordau írja valahol, hogy filozofizmust a zsidóktól kell követelni, a nemzsidóktól csak igazságosságot. Zola Emil példája be is ágított erre a megállapításra.

Mégis Zola és Herzl geniusza összelelkéznek a halhatatlanságban. Szabó Imre.

Két Keleti történet

Irtó Max Brod

Egyetlen kardcsapás

Nagy Sándor döntő győzelmet aratott a Granikosz mellett. Kária és Lykia meghódolt és már Phrygiában járt.

Előre intették a fővárostól, Gordiumtól és annak hűtlén, vad papnépségétől.

— Ott fogjuk felütni téli táborunkat, — válaszolt ő erre.

Ekkor perzsa barátai, akik ismerték a helyi viszonyokat, hangos sirásra fakadtak és úgy rimádkodtak neki, hogy változtassa meg elhatározását. Még nem ismerték jól a fiatal királyt és ezért volt csak bátorságuk a lelkére beszélni.

— Van egy ősrégi legenda, mely szerint ez a város volt mindig a fordulópontja az összes hódítóknak. Azok közül, akik keresztülvonultak előtte, még senki sem pillantotta meg a Taurus déli oldalán zugó ésdruosokat. Mert minden nagy embernek, aki a várost megszállja, rettenetes próbának kell alávetnie magát, amelyről csak homályos híreink vannak. És az, aki nem állja meg a próbát, elvesztette Persia trónjára való igényét.

— És aki megállja helyét? — kiáltott oda a király.

— Senkisé nem tudja megállani a helyét. Teljesen lehetetlen megoldani a feladatot...

Ezt akarták azonban a perzsák, a fejedelmek királyi tekintete azonban meggondolásra kényszerítette szájukat.

— Aki megoldja, egész Ázsia feltétlenül az övé, amint mondják.

A király erre jelt adatott az előnyomulásra.

Mélyen, a város előtt levő egyik óriási tölgyesében vastagpáncélú, fehérén csillogó teknősbékák alszik. Körülötte sötét isszappézó terpeszkekék és tisztes távolágban tartja tőle az embereket. Haug nem ha ol át az imbolygó sárkóvön, nyíl nem jut el a túlsó partra. A szelek is csak fölötte suhannak el egyik hegytől a másikig. És ha egy fuvalat mégis eltéved néha, hal-siklik a könyöklőről a völgykatlanba, egyetlen fűszálát és egy-t én lombot nem talál, amelylyel szőbezárdbe ereszkedhetne. A kopár vidékről halálos csend sugárzik a meredek magaslatokra.

Zeus temploma Gordiumban.

— Üdv neked, aki fényt hozol, — így üdvözölte Sándor királyt a pap a nagy kupola-teremben. — Mert jól tudom, nem azért jöttél az országba, hogy városainkat elpusztítsad és rabszolgáiddá tégy bennünket. Hanem igazán fel akarsz szabadítani minket, hogy a ti bölcsői szavaival szóljak, melyek azt mondják, hogy az ember csak erények és ismeretek által szabadul fel igazán. És nem temagad jelentetted-e ki hadszállásod előtt a korinthuszi országgyűlésen, hogy nem vállalkozol másra, mint arra, hogy a görög műveltség és szépség határait kiszélesítsd Kelet felé?

Ezeknél a szavaknál úgy villámlott a két

elhagyni! Feladod a nyugalmas világszemléledést és arra a hálátlan szerepre vállalkozol, hogy báb légy a sors kezében! Nem, Ázsiát te nem tudod meghódítani. Nem bírod. — Ázsiát te nem tudod meghódítani, éppen azért, mert gondolkodóba kell esned előlött az ellenvetés fölött.

Ebben a pillanatban Sándor király fölpatant.

— Nem, pázter! Nem vehetem fontolóra ellenvetésedet, mert én meg akarom Ázsiát hódítani!

És hangos nevetéssel indult kifelé, úgy, hogy a kupola alá gyűrt levegő és világosság egy pillanatra szokatlan mozgásba került.

Az ókor egyik írója (Q. Curtius Rufus) erről az esetről azt írja, hogy Zeus templomában egy ősrégi szekeret hoztak a király elé, melyen a járom és a rud művészi csomóval volt összekötve és felhívták, hogy bogozza ki a csomót. Az uralkodó egyideig eredménytelenül próbálkozott meg vele, végül pedig ezekkel a szavakkal: „Mindegy, hogy miképpen oldom meg” — kihúzta kardját és kettévágta a csomót.

Tirannus és aszkéta

Déli verőfény, amelyben megszámlálhatatlan sisak és lándzsa csillog fényesen, lódobogás és vad csatakiáltás. Az ősz Temudzsin vonul mongol hordáinak élén Ta gut városa ellen.

Ügetnek, ügetnek. Reng a föld. A vetések és bokrok recsegve törnek le. A levegő megforrósodik a tüzes harcizaj visszhangjától.

Vágtatnak, vágtatnak. Ki látott még megkegyelmezett szemmel annyi életet, annyi erőt együtt, mint a föld e leghatalmasabbja alatt?! Mint valami irdatlan sötét tó, melyen keresztülvágott valami fényreflex és kilépett a medréről, hogy váltakozó harcias alakban elárassza a messze rónaságot, úgy özönlött előre, előre az ellenállhatatlan seregóriás.

Száguldanak, rohannak. És mindenkét megsze megelözve Temudzsin szembe találja magát egy különös szoborral, amelyet a sirok országútján talán egy jámbor szerzetes emlékének emeltek. Az emlékmű magas talapzaton mutatja be az illetőt, rövid csuklyában, meztelen lábát vasszegek döfték át és a kiömlött vér elkenődött rajta. Temudzsin oda s figyelve akar ellovagolni mellette. De váratlanul hatalmas szözet csendül az oszlopot magasságaiából. A szöbor beszél! Nem, ez nem szöbor. Eő eleven vezekló, aki önkínzó eszkéizsból hagyja itt, hogy megmerevedjen a teste.

— Százzámra dultad fel a városokat, khán és egyedül Samarkandban harmincezer ember-testet faltál fel. Te istállóvá változtattad Buchara szent könyvtárát, láttad a kimendhatatlan nyomort amit magad idéztél fel: és a szived mégis kemény maradt, dölyföd változatlan. A lét minden hábavalóságát, a világ minden szörnyűségét, amelyek az istenek akaratára szerint mind bűnbánásra és megtérésre kelene hogy fgyelmeztessenek, elképesztő sokaságban láttad magad előtt és te, megszedült, elátkozott ember még mindig ragaszkodol az éle hez. Jaj, háromszor is jaj neked, D singisz-Khán! Mert tudd meg: ott Taogutban, a palotában már meg van vetve halálos ágyad! Nem bűnbánással és megnyugodva f gsz elpusztulni, miot a hívő lélek, hanem büntetésed szertelenségében. Jaj neked!

A félelmetes Vezér erre megállította lovát és így felelt:

— Lehet, hogy az élet igazi célja, ahogyan a ti vallások tanítják, valóban a testiségtől való utálat és felebreszténi a Nirvána, a teljes megsemmisülés iránti vágyakozást. Hát jó, ez esetben nem értem el ezt a célt. Akárcsak legerősebb férfikoromban, most is égön vágyakozom tervekre és tettekre, ma is a Maja fátyola veszkörtül. Mégis, gondold meg záródoak, hány embert irányítottam ehhez a célhoz cselekedeteimmel! Az elpusztított országok benlakóit, az összes trónfosztott királyokat és mindea elárult családot megtanítottam arra, hogy a világi nagyság nemes dolog, hogy minden, ami földi, ingadozik és a maga idejében meg is döl. De te, te mit csináltál ezzel szemben? Allottál azon az oszlopon és szeketek vertél meztelen talpadba. Amellett te csak a magad lelki üdvösségével törődöttél és saját hasznadra lettél szentté. De vajjon másokat is szentté tettél-e? Nos, azt szeretném tudni tehát, hogy melyikük ér többet az irányító sors szemében!

Temudzsin elvágatott. A sereg utána. Csak

mentek, lovagoltak előre órákon át a számenélküli csapatok, amelyek mind a „leg hatalmasabb” parancsát lesték. Végre aztán elhalt a csatakiáltás és a lödögés. És a szent tekintete elkísérte a villogó dárdákat és sisakokat egészen a messze égáig, ahol Tangut tornyai a horizontba furják a fejüket...

Assér Lemil fordítása.

Háborus versek

Giszkalay János most megjelenő új verseskötetéből

Istent marokkal szóró őseim

Ajándékos nagyúri kedvvel, ősök
Két kézzel szórtak szét egyetlen-mindent
És addig-addig osztogatták istent,
Amíg miránk már semmi sem maradt.

Kölsön mi már, kiturt utódok, hordjuk
Ősök kitarottjának cafra rongyát:
Itt egy toronyt, ott orgonát — és mondják
Rabbi helyett sok börtörku papot.

Ajaj, templom, pap is, teremnek bőven,
De hol van isten, jussa ősapáknak?
Ajándékos kedvvel nyakára hágtak
Istent marokkal szóró őseim.

Levél a kaszárnyából

A kis Csibának.

Csókka! engem váró, magát másnak tartó
Édes szeretőmnek menjen most az irás,
Nem is szerelemről jámbusos amar-szó
Ize legyen inkább avult táblabírd.
Tempós csapandással szelje át a szárnya
Kettőnket választó s fűző messzeséget,
Mintha tulnan, engem senki nem is várna
És csak elköszönni ejtne utba téged.

Tetszett Sorsistennek, engemet, hogy lásson
Néked elhivatott csókraébredstőnek,
S imígyen siratnám én nagy elhívásom:
Jaj, hogy én utánam, hamar mások jönnek.
Jaj, hogy mások, újak, simogatják halkán
S csókossák pirosra fehérbimbó melled,
Jaj, hogy jöttem néked, s már igen meghaltam,
Jaj, hogy elhívásom oly hamar betellett.

Mégis akár fűzzék, lelkünk akár üzzék,
Szomorú parkái késett szerelemnek:
Mostan ne láttason vélem, keserűség,
Tőlem, magad, másnak tartó asszonyt benned.
Lássam én csak benned: kit én ébresztettem,
Csókcsaták esettje, mégis első csókra,
Lássam én csak benned: aki én lettem,
S mégis én kapattam poétai szókra.

Lelkem fele, lelked, hogy fesli virágát
Termő maghozásra, gyümölcsérő lázban,
Én magvető lelkem véled lett világát,
Én egy büszkeségem, tebenned csak lássam.
Mert vagy büszkeségem, én gyöngye palántám
Drága díszje majdan dalló helikonnak
És a koszoruban, egy levél talántán,
Jósló szavam is lesz, — mit fejedre fonnak.

Én egy oltoványom, csók s álomtudásban,
Véreből megáldlak: nőj hamar fölébem,
Utad kt van szabva, csillogón csudástan,
Nagy magosságokban és — mások ölében.
Mégis adlak útnak. Sirató dldásom
És hitem kíséren, hahogy lankadsz néha,
Hogy minek indultál, ország annak lásson:
Bimbózó öröklány, édes, jó poéta.

Iczig zsidó balladája

Három napig egyre szólt az ágyú
Három napig nyakig ért a kátyú,
Dobravoda, Lublin, Ravaruszka,
Sok volt nekünk egy kicsit a muszka.

Szaladtunk is, ahogy csak telt tőlünk,
Nem féltünk, hogy az uton kidőlünk,
Reumáját kiki maga vitte,
Senki se ment maródivizitre.

A muszka meg látva hiült helyünket,
— Kárba ment a puskapor, — így hümmget.
De, hogy mégis meg legyen az ára:
Iczig zsidót lógatta a fára.

Elvégeztük

Most menjetek, nótás káromkodások,
Bő jajgatással áradó igék
És mardossátok véresen sebesre
Esett népem, szegény, ájult szívét.
Fájdítsátok belé, hogy élni szép
És élni jó és kell és hogy keresse,
Mert szent parancs az élet.

Jajgassátok füléből ki az éjet
És csapjatok orrába földszagot,
Ki új tavasznak zsendülését hozza,
Hogy megborzongjon tőle a halott.
Rianjon benne vére, a fagyott
S irtózva lássa, hogy mily rosszak rossza
S bűn volt halottnak lenni.

Akkor szabad csak néktek megpihenni
Vitézeim, ti elvetélt csodák,
Akkor jöhetnek új nótára szájek,
S amit mi kezdtünk, folytassák tovább.
És higgyék csak, ha majd visszhangot ad,
Hogy ők hivatnak életre minden vágyat:
Mindégy, mi elvégeztük.

Heine és a nők

Heine már közel volt a halálhoz. Egy napon váratlanul látogatója érkezett. Régi iskolatársa volt, aki éppen akkor lépett a betegszobába, mikor két ápolónő frisszuhatu ágyba tette át a költőt. A látogató érthető meghatódottsággal üdvözölte a nagybeteg Heimét és megkérdezte tőle:

— Henrik, hogy vagy?
Mire a költő fájdalmas mosollyal vigasztalta meg a barátját.
— Köszönöm, elég jól. Mint láthatod, a nők még most is a tenyerükön hordanak.

*
Párbeszéd egy amerikai zsidó lap mellékletéből:

Chajim: Mondd kérlek, mi az oka a sok válásnak?
Duved: A sok házasság.

*
Férj: Milyen különös, hogy a legnagyobb idiotáknak vannak a lezsebb feleségeik.
Feleség: Eredj már az örökös udvarlásoddal.

*
Színész: Milyen szerepet szánt igazgató ur nekem?
Igazgató: Ön lesz az apa, aki a cselekmény megkezdése előtt tíz évvel meghalt.

*
Az eszrog és a rabbi. Egy messzeföldön híres tudós szentéletű talmudistát szomszéd falujának a hitközsége hónapokon keresztül ostromolt, hogy legyen rabbija a hitközségnek. A bölcs talmudista azonban mindannyiszor széken eltávolította magát a felkínált tisztséget. A talmudista felesége, aki szívesen lett volna rebbece, váltig unszolta a férjét, hogy engedjen a sok kérésnek és vállalja el a rabbii stallumot.

Az asszony makacssága a hajthatatlannak látszó talmudistát is megtörte, aki egy szombat esti nagy szóáradat után be is adta derekát és megígérte a feleségének, ha szukkotra egy szép eszrogot vesz neki, elvállalja a rabbiságot. Szerzett is az asszony egy olyan gyönyörű eszrogot, amelynek hét faluban sem akad párja és amelynek a falu összes zsidói csodájára jártak. Nem is nyugodott addig a faluban senki, míg a talmudista meg nem engedte, hogy legalább egy kicsit azzal a szép eszroggal imádkozzanak. A sok fogdosástól azután olyan fekete lett az eszrog, hogy hosánna rábbá-kor már senkinek sem kellett. Ünnepe után, amikor az asszony sürgette az urát, hogy váltsa be ígérteit, a talmudista felmutatta az asszonynak a fekete eszrogot és így szólt:

— Látod asszony, ezért nem akarok rabbi lenni. Mert a rabbi olyan, mint az eszrog. Amíg új, mindenki foglalkozik vele, tiszteli és becsüli, de később már anyira igénybe veszik, hogy olyan lesz, mint az eszrog. És akkor senkinek sem kell.

SAKK

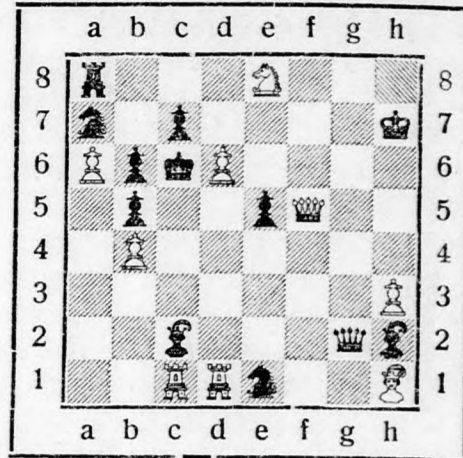
Rovatvezető: Dr. BRÓDY MIKLÓS

2. sz. feladvány

Nagy Ödön-től (Budapest.)

(A gőri sakkör idei nemzetközi versenyén a B. csoportban I. díjjal kiünt-tve.)

Sötét: K c6, V g2, B a8, F c2 és h2, H a7 és e1, gyal: b5, b6, c7, e5 és h3. (12.)

Világos: K h7, V f5, B c1 és d1, F h1, H e8, gyal: a6, b4, d6. (9).

Világos indul és a 2-ik lépésre mattot ad. (A helyes megfejtést beküldők neveit közöljük)

2. sz. játszma

(Játszották a newyorki nagy mesterverseny XII. fordulóján 1924 április 2-án.)

Világos: R4ti. Sötét: Bogoljubow.

- Hg1-f3 Hg8-f6
- c2-c4 e7-e6
- g2-g3 d7-d5
- Fr1-g2 Ff8-d6
- 0-0 0-0
- b2-b3 Bf8-e8
- Fc1-b2 Hb8-d7
- d2-d4 c7-c6
- Hb1-d2 H 6-4 (1)
- Hd2xe4 d5xe4
- Ht3-e5 f7-f5(2)
- f2-f3 e4xf3
- Fg2xf3 Vd8-c7?
- He5xd7! Fc8xd7
- e2-e4 e6-e5
- c4-c5 Fd6-f8
- Vd1-c2 e5xd4
- e4xf5 Ba8-d8(3)
- Ff3-h5! B-8-e5
- Fb2xd4 Be5xf5
- Bf1xf5 Fd7xf5
- Ve2xf5 Bb8xd4
- Ba1-f1! Bd4-d8(4)
- Fh5-fh+ Kg8h8
- Ff7-e8!! .....

Sötét feladta.

Réti a támadást szépen vezette.

Megjegyzések az előbbi játszmahoz:

- Kockázatos lépés, mely a játékot nyitabbá teszi, minek folytán világos jobb figurátlása és kifejlődése érdekében jut.
- Szükséges. Minden más lépésre az e4 gyalog veszne van.
- 18... Vc7-e5 nem volt lehetséges 19. Vc2-c4+ és utána Fb2xd4 lépések miatt.
- Matt vagy figuravesztés elkerülhetetlen. Pl.: Ff8-e7-re, Vf5-f7+ és két lépéses matt következne. Vc7-e7 védelemre pedig 24. Fh5-f7+ Kg8-h8; — 25. Ff7-d5!! nyer.

SAKKHIREK:

Aljehin új világrekordja a táblanélküli szimultán-játékban. A newyorki verseny után sikerült a zseniális fiatal orosz mesternek a tábla nélküli (vak) játék világrekordját megjavítani. Április 27-én nem kevesebb mint 26 ellenféllel vette fel a harcot. Ellenfelei természetesen látva tették meg lépéseiket, míg Aljehin bámulatos biztonságot fejtve ki, választott tábla nélkül összes ellenfeleinek. A mutatvány, mely egy 1 órás pihenőt beleszámítva d. u. 2 órától éjféltől 2 óráig tartott, Aljehinra nagyon kedvező eredménnyel végződött. A mester ugyanis 26 játszmából csak ötöt veszített, míg tizenhatot sikerült megnyernie. A többi 5 játékot remis-re adták. — A táblanélküli játék rekordját 1920-ig Réti Richárd tartotta 24 játszmával. Ezen évben a fiatalon elhalt zseniális magyarországi mester, Breyer Gyula 25 játszmával állította fel az új világrekordot, amelyet most Aljehinnek végre sikerült megdöntenie.

Férfikalapokat

fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,

Oluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltnék!

**Őszi és téli
divat-
ujdon-
ságaink:**

Telefon 961. Telefon 961.
CLUJ-PIATA-UNIRII-12-SZ

**selyem, szövet,
bársony és
flanелеkben
megérkeztek.**

Szolid árak! Garantált minőségek!

**Zeiss
Busch
Rodenstock**
szemüvegkülönlegességek
KUN MÁTYÁS FIA
1876 óta fennálló üzletében,
Cluj, Calea Victoriei No. 2.
orvosi rendelés, minta vagy választás szerint
kaphatók

S. Eisenstädter
szücs és szörmeáruház
Mode de Paris
Telefon- Táviratcím:
szám: 768. **CLUJ** MODEPELZ.
PIAȚA UNIRII No. 12.
szücs és szörmekereskedők
figyelmébe

Betonkeverőgépek
valamint az összes cementipari gépek,
u. m. cementtörcserepek, betontéglák,
üreges betonblokkok, cementterazzo, gra-
nitoid, járdalapok gyártására kézi és erő-
hajtásra berendezve, formák, betoncsövek,
kutgyűrűk, lépcső és egyéb építési anya-
gok gyártására. Teljes asbestcementpala-
gyári berendezések, l-a cementfestékek
stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA
Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kér-
jük raktárunk megtekintését

Uj üzlet!
מים והשמל
Electrohidro
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 65
(A siguranțával szemben)
Telefon 2-14

★
Nagy raktár
villamossági, vízvezeték- és
gázszereleési cikkekben

★
Csillárok
villamos vasalók és főzőedények,
closet- és mosdóberendezések,
Auer- és invert-égők,
gázharisnyák,
villanykörték,
minden feszültségre.

★
Asztali és fali telefonok
interurban használatra.

Angro osztály:
Calea Victoriei 2. Telef. 724.
Fiók:
Timisoara, Szentgyörgy-tér 1. szám
Telefon: 23-01.
Alba-Iulia, Calea Regele Ferdinand 4.
„Rador” No 1329

Zsák Zsinog Kötél
HAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

Die weltbekannte
אחרונים לולבים וחרונים Exportfirma
HERMAN RATH, TRIEST.
welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische
und Palaestinaer אחרונים Produzenten in Triest
ein Commissionslager besitzt,
eröffnete in Bucarest — Hotel Regina
einen Engrolager von
אחרונים מוכרים לולבים וחרונים בארצות-הברית
נעונית וזאת נעונית מראשיתו הרבים
Anfragen sind zu richten an seinen Sohn
Kommt vor Jom Kippur nach Cluj und Oradea-
Mare, nach Jom Kippur nach Satu-Mare mit
vorzüglicher Waare.
**Josef Rath, — Bucarest,
Casa Postală**

Szivattyuk
minden célra, különleges szerkezettel és minden nagyágban.
Teljes vízemelőberendezések egyes épületek részére villamos
motorral, mélykúti szivattyuk 150 m. összemelő magasságig,
kazántápszivattyuk, ürülékiszivattyuk, gőzszivattyuk, kézi du-
gattyus szivattyuk, benzinmotoros szállítható szivattyuk.
Pallos és Marko okl. mérnököknél
Str. N. Jorga 7. Lloyd 1910
Telefon 650.

Orth. כשר Orth. כשר
Figyelem!
Megnyílt Bucarestben a város legforgalmasabb helyén egy
szigoruan orth. כשר étterem, három elsőrangú, legmodernebben
berendezett terem áll a tisztelt közönség rendelkezésére.
Kérjük a tisztelt vendégeket, hogy győződjenek meg kitűnő
konyhánkról, tiszta és gyors kiszolgálásról.
Restaurant orth. כשר Princiar
igazgatósága (Hotel Princiar)
Bulevard Elisabeta No 17.

**A buka
elnöke Ja**
Egyévi gyás
O

(Cluj Kolozs
tőjdtől.) Jakobi
szélesebb körben
barátain, ismerő-
zők is méltó m-
jának emlékezet-
ár. Kovács Já-
elnökségtől kaptuk
Comisia Central
alásén a követk-
terjeszteni:
„Jakobi Dez-
tagja, életét áld-
lála az egész or-
de a Futball K-
kenyebb vezető-
amatőr bajtárs-
Mély gyász-
amasz nélkül m-
egítésére a Co-
pendeli, hogy:

1. A román
október 5-ig, tel-
szalagot visel a
tása a szövetség-
2. Románia
hogy 1924 nove-
összes városokba
között futballm-
ket, — amelyet
ték, bírói díj,
relhet, — teljes
tárába befizessék
kető semmiféle
elaji kerüllet a k-
vonás nélkül ki-
maaz nélkül ma-
Dr. Coriolau
hogy ezen határo-
egész területén
künk beszámolj-
A brassói ke-
kolozsvári Comi-
lála alkalmából,
ötévez lejjel ja-
alephoz.

A Haggibb
mond köszönet
hatalian tagunk
Dudi elhalálozás-
ték eulycs fájdal-
let, **Stotter Al-**
Köszönetny
összes szervezete
kollégáimnak és ö-
len Dudi fivéré-
részvétnket, ame-
lyeketek. **Jako**

Schaffer ö-
betétet kapott
zeitungból olvas
Blue Starba hoz-
derék Spéci (gy-
fogadta a volt
havi ötvenezet le-
képen ötvenezet
a Blue Startól.
Schafferhez hozzá-
tetta és így ma-
tagja.

Az intézőbiz-
Haggibb—CF
maradt Haggibbo-
ben az intézőbizo-
séget és elrendel-
értelmében a ké-
október 14-re, ke-
mérközést. Bíró

SPORT

A bukaresti futballközpont elnöke Jakobi Dudi emlékéért Egyévi gyászt tart a nemzeti válogatott. Országos mérkőzések

(Cluj Kolozsvár, okt. 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jakobi Dudi tragikus halála iránt egyre szélesebb körben nyilvánul meg a részvétel. Volt barátain, ismerősein kívül a hivatalos sporttényezők is méltó módon akarják a román sport mártírjának emlékezetét magörökíteni. A mai postával dr. Kovács Jánostól, a bukaresti futballközpont elnökétől kaptunk levelet, amelyben közli, hogy a Comisia Centrala de Football Asociatie legközelebbi ülésén a következő határozati javaslatot fogja be-
terjeszteni:

„Jakobi Dezső, a román nemzeti futbalcsapat tagja, életét áldozta a román nemzeti sportért. Halála az egész országban súlyos fájdalmat váltott ki, és a Futball Központot a legnagyobb és legérzékenyebb vezetőség érte eme dörög, lelkes és szívesen beajánlásuk elhunytával.

Mély gyászának látható jeleül és Jakobi Dezső emlékének maradt szelvény özvegy édesanyjának támogatására a Comisiunea Centrala de F. B. A. elhatározta, hogy:

1. A román nemzeti reprezentatív csapat 1925 október 5-ig, tehát egy éven keresztül fekete gyászszalagot visel a balkarján. Ezen utasítás végrehajtása a szövetségi kapitány által ellenőrzendő.

2. Románia összes kerületi kötelezettségnek arra, hogy 1924 november 9-én a hatáskörükbe tartozó összes városokban a helyi két legerősebb csapat között futballmérkőzést rendezzenek és a bevételüket, — amelyet semmiféle pályabér, kerületi illeték, bírói díj, vagy más hasonló költség nem terelhet, — teljes egészében a cluj kerület pénzvárába befizessék. Ezen a napon sehol sem rendezhető semmiféle más célt szolgáló sportünnepség. A cluj kerület a befolyó teljes összeget minden levonás nélkül kifizeti az elhunyt Jakobi Dezső támasz nélkül maradt özvegy édesanyja kezébe. Dr. Coriolan Tatár kerületi elnök ur felkératik, hogy ezen határozat mikénti végrehajtását Románia egész területén ellenőriztesse és a részletekről nekünk beszámoljon.

A brassói kerület részvétélviratát intézett a kolozsvári Comitetul Regionalhoz Jakobi Dudi halála alkalmából, egyben koszorúmagyaltás címén ötezzel lejjel járul hozzá a Jakobi Dudi emlékéhez.

A Haggibbor Sport Egyesület ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik felejtetetlen tagunk és csapatkapitányunk Jakobi Dudi elhalálozását alkalmával részvétélükkel anyhítotték súlyos fájdalmunkat. Haggibbor Sport Egyesület, Stotter Aladár elnök.

Köszönetnyilvánítás. Köszönöm az FSSR összes szervezeteinek, a sportegyesületeknek, bírósági kollégáimnak és összes sportbarátainak felejtetetlen Dudi fivérem elhunytát alkalmából kifejezett részvételüket, amellyel nagy fájdalmamat enyhíteni sikerült. Jakobi Ernő sz. bíró.

Schaffer ötvénezer cseh korona bankbetétet kapott a Blue Startól. A bécsi Morgenzeitungból olvassuk, hogy Schaffer belépését a Blue Startba hosszas tárgyalások előzték meg. A dörög Spéci (egy becézik Schaffert), amikor elfogadta a volt Makkabi azon ajánlatát, amely neki havi ötvénezer lej jövedelmet biztosít, biztosítésként ötvénezer cseh korona bankbetétet kívánt a Blue Startól. A brünni zsidó csapat, csak hogy Schafferhez hozzájusson, ezt a feltételt is teljesítette és így ma már Schaffer a brünni Makkabi tagja.

Az intézőbizottság határozata az elmaradt Haggibbor—CFR-mérkőzés ügyében. Az elmaradt Haggibbor—CFR. bajnoki mérkőzés ügyében az intézőbizottság megállapítva a jöviszeműséget és elrendelte annak lejátszását. A határozat értelmében a két csapat közös megállapodással október 14-re, kedden délután 4 órára tűzte ki a mérkőzést. Bíró: Pop Juon.

Változás a bajnoki mérkőzések bíráinál. A bírák bizottsága által delegált bíráknál a következő változás állott be: A Haggibbor—Academia bírája Marciukievicz, a CFR—KMTE mérkőzés bírája pedig Sugár Ander.

Külföldi csapatok Romániában. A bukaresti futballközpont hozzájárulását adta, hogy az aradi Gloria-CFR a szegedi Vasutas Sportklub csapattal játszasson. Ugyanazok hozzájárult a központ Szófia bajnokcsapatának, a Lewskynek romániai vendégszerepléséhez.

Vasárnapi program. Végre elérkeztünk egy olyan vasárnaphoz, amikor remélhetőleg minden bajnoki mérkőzést lejátszanak. Kolozsvár legkiemelkedőbb eseménye a futballderby, amely a sétatéri pályán zajlik le a Victoria és Universitatea között. Mindkét csapat a legjobb összeállításban játszik és így nívós küzdelemre van kilátás. Előzőleg a Haggibbor játsszik az Academiával, amelyre a Haggibbor a következő csapatot áll ki: Rosenfeld, Pollák, Lazarovits, Wessel, Braun, Klein, Mózes, Farkas, Katz, Ankrant, Reményi. Bíró Marciukievicz lesz. A CFR-pályán a Husosok a RMS-szel játszanak bajnokit, aztán pedig a CFR és a KMTE játszanak egymással. Az Universitatea—Victoria-mérkőzés fontosságára való tekintettel vidéki bírókat akartak lehozni, mivel azonban az összes számottevő bírák foglaltak, valószínűleg helyi bírókat kérnek fel a mérkőzés levezetésére.

Nagyváradon Nagyvárad—Mirosvásárhely válogatott csapatai játszanak egymással. A várad csapatot, amely ezúttal először játszik Várad ellen, a következők állították: Ströck, Bartba, Székely, Bertók, Csillag, Raducziner, Ströck, Palkó, Kubicsok, Rónai, Drescher.

Brassóban a BMTE játsszik a Hargitával bajnokit.

Temesvárt a Kinizsi első bajnoki mérkőzését játsza a Zombolyai SE-vel.

Arad bajnoki mérkőzéseit a következők: CAMP—ATE, AAC—Simeria.

Budapestben ma van a bajnoki szezon legizgalmasabb vasárnapja, melynek során az MTK az UTE-vel, az FTC a Tőrekésszel, a Vasas a VAC-sal, az NSC a III. kerülettel, a BEAC a KAC-sal és a BTC a Zuglóval játszik.

Bécs szenzációja a prágai DFC szereplése az Amatörök ellen, melyen kívül még a következő bajnokiak lesznek: Rapid—Sportklub, Admira—Hakoah, Vienna—VAC, Summering—Rudolfshügel. A Slovan—Amateurs mérkőzést elhalasztották, az Amateurs elfoglaltságára való tekintettel.

Érjük mindenütt Pierre önborotválókést a feltámasztatlan Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve. Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti, Str. Donici 1. Rudolf Mosse No 100

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárusítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps“ áruház
Cluj, volt Unió-u. 11.

Figyelem!

Longines

7 GRANDS PRIX
Legpontosabb óra

Páris Lyon Zürichi

bevásárlási utamról visszatevtem és tudomására adom a t. vevőközönségnek, hogy az

őszi és téli divatujdonságok

sima és kockás szövetek, himalayposzlók és velourok, mintás marocceinek, brocatok, plüssök, bársorogok, carakülok

a legnagyobb választékban raktárra érkeztek,

férfiszövetek

antik és modern butorkelmék nagy választékban. Az alanti olcsó árakra külön is felhívom a t. vevőközönség figyelmét:

- 1 m. ruhászövet . . . . . lej 29
- 1 m. fiandl (jó mosó) . . . . . lej 29
- 1 m. vászon . . . . . lej 29
- 1 m. férfiszövet [140 cm. széles] . . . . . lej 195

Tisztelettel:

Szabó Jenő

divatkülönlegességek nagyáruháza
C. Regele Ferdinand 5.

Telef. 4-79 CLUJ Telef. 4-79

